

Hela länet ska leva!

Nej till centraliseringar och obalanserade prioriteringar

SD Region Örebro läns
motförslag till budget **2025**

SD

Region Örebro län

Budgetförslag 2025

samt övergripande strategier med plan för 2026–2027

1. Förord	1
2. Våra viktigaste ställningstaganden	2
3. Ur Sverigedemokraternas Principprogram	3
3.1 Regionpolitik	3
4. Ekonomi	4
4.1 Regionsektorns ekonomiska läge	4
4.2 Prognos 2023 och 2024 för regionsektorn	4
5. Budget för 2025 med plan för 2026–2027	5
5.1 Allmänna förutsättningar	5
5.2 Skattesats	5
5.3 Skatteintäkter, generella bidrag och specialdestinerade statsbidrag	5
5.4 Bedömd prisutveckling i sektorn	6
5.5 Ramar till verksamheterna	6
5.6 Regionstyrelsens planeringsreserv	6
5.7 Avgiftsjusteringar år 2025	6
5.7 Höj uteblivandeavgifterna	7
5.8 Investeringar	7
6. Regionövergripande	8
6.1 Hållbarhet	8
6.1.1 Hållbarhet och kultur i verksamheterna	8
6.2 Avsluta samarbetet med Fairtrade	9
6.3 Utökad säkerhet inom Region Örebro läns verksamheter	9
6.4 Färre möten i externa lokaler - fler digitala möten	10
6.5 Digitalisering	10
6.6 Se över arbetet med att förhindra välfärdsbrottslighet	11
7. Regionfullmäktige	12
7.1 Effektivisering och sparkrav på verksamheterna	12
7.2 Halvera grundbeloppet vid uträkning av partistödet	12
8. Regionstyrelsen	12
8.1 Samhällsbyggnad och infrastruktur	12
8.2 Ägarskapet för Örebro läns Flygplats AB skall utredas	13
8.3 Satsning på regionens äldre	13
8.4 Förstärkt primärvård	13
8.5 HBTQ-certifiering och diplomering	14
8.6 Kris- och krigsberedskap	15
9. Hälso- och sjukvårdsnämnden	16
9.1 Satsa på kompetensutveckling, resursförstärkning och samarbete inom psykiatri	16
9.2 Tillgängligheten	17
9.3 Korta vårdköerna och få bort vårdskulden	17
9.4 Satsning på sjukvården och arbetsmiljön	18
9.5 Telefontillgängligheten	18
9.6 Länsklinikernas betydelse och styrning	19
9.7 SPOT team - specialistpsykiatriska omvårdnadsteam	19

9.8	E-Hälsa.....	19
9.9	Patientsäkra förlossningsvården i Karlskoga.....	20
9.10	Barnhälsovården	20
9.11	Barnhälsovårdens hembesök.....	21
9.12	Utöka kompetensen inom vårdcentralerna.....	21
9.13	Ta bort den övre åldersgränsen för kallelse till mammografi.....	22
9.14	Akutmottagningarna	22
9.15	Drogtest av all sjukvårdspersonal vid nyanställningar och längre vikariat.....	23
9.16	Fast vårdkontakt.....	23
9.17	Fast läkarkontakt.....	23
9.18	Värna primärvården i hela länet	23
9.19	Förebyggande hälsovård	24
10.	Forskning och utbildning.....	25
11.	Kollektivtrafiknämnden.....	26
11.1	En tillgänglig kollektivtrafik i en levande landsbygd	26
11.2	Kollektivtrafiken skall utvecklas	26
11.3	Öka tryggheten och servicen i kollektivtrafiken	27
12.	Regional tillväxt.....	28
12.1	Överlåt huvudmannskapet vid Kävesta samt Fellingsbro folkhögskolor.....	28
12.2	Avveckla Region Örebro läns deltagande i Central Sweden.....	28
12.3	Kostnadseffektiverande uppdrag	29
12.4	Satsa på bevarande och utökad marknadsföring av länets fornminnen	29
12.5	SMR-reaktor i Örebro län	30
13.	Servicenämnden	31
13.1	Högre krav på lokalproducerade livsmedel i regionens upphandlingar	31
13.2	Ekologiskt	32
14.	Folkandvårdsnämnden	33
15.	Kulturnämnden.....	34
15.1	Inga bidrag till politiska ungdomsförbund	35
15.2	Gör kulturen tillgänglig för fler.....	35
15.3	Ändra enprocentregeln vid investeringar.....	36
15.4	Skydda och bevara länets kulturarv	36
15.5	Inriktning och tillgänglighet	37
16.	Gemensam nämnd för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice	38
16.1	Språktolk bekostas av den enskilde när denne haft sin hemvist i landet i tre år.....	38
17.	Regionfullmäktige föreslås besluta:.....	39
18.	Budgeten i siffror	40
18.1	Resultaträkning	40
18.2	Driftbudget per nämnd.....	41
18.3	Balansräkning.....	42
18.4	Kassaflöde.....	43
18.5	Våra satsningar och besparingar	44

1. Förord

Sverigedemokraternas budget är inriktad på regionens kärnverksamheter, där målsättningen är att bedriva professionella och kostnadseffektiva verksamheter i hela länet och för alla länets invånare. Den styrande minoriteten har alldeles för länge prioriterat fel och både uppdrag, antal anställda och administration har svällt utan att man ändrat inriktning eller slutat göra åtaganden som inte ger medborgarna någon nytta.

Arbetet inom regionen ska göra nytta och vara ändamålsenligt för medborgarna. Vad ger HBTQ-certifiering, rättvisemärkning eller anställda värdegrundsutvecklare för konkret nytta för de patienter som väntar i långa vårdköer, som inte når fram till sin vårdcentral eller väntar på hjälp inom psykiatri? Vad gör det för nytta för de anställda som sliter i verksamheterna i en inte helt optimal arbetsmiljö?

Flummiga trender som breder ut sig inom offentligfinansierade verksamheter måste kraftigt nedprioriteras för att ge plats och ekonomi till verklighetsbundet arbete som gör verklig nytta för folket. Den styrning som Sverige haft genom decennier bakåt har förändrat den svenska demografin. En befolkning som lever längre har kombinerats med många fler som inte kommer in i samhället och försörjer sig själva. Den stora belastning som blir på samhället när så många inte arbetar, försörjer sig själva och betalar skatt, hotar i förlängningen den offentligfinansierade välfärden och förtroendet för densamma.

Återigen är det stora ekonomiska underskott inom våra kärnverksamheter. De underskott som följt med genom åren har byggts på ännu mer. Handlingsplaner har inte gett önskvärd verkan utan snarare medverkat till att primärt hälso- och sjukvårdsnämnden har underskott på hundratals miljoner. Ett investeringsstopp med kontrollerad prioritering ska införas när ekonomiska läget ser ut som det gör. Mycket på grund av att man ska hinna ikapp med de investeringar man redan fått klartecken för, men också för att de investeringar man gör i framtiden endast ska vara av oundgänglig art och som ger reell nytta för medborgarna.

Att prioritera och arbeta fokuserat med kärnuppdragen i såväl goda som svåra tider är en absolut nödvändighet, tyvärr har inte regionens invånare fått uppleva hur vår region har hanterat detta arbete ansvarsfullt under det nuvarande minoritetsstyret. När konjunkturen går ned eller när vi drabbas av omständigheter från omvärlden som vi ej kan påverka, slår det direkt mot regionens ekonomi. Just därför är det otroligt viktigt att kontinuerligt i såväl bättre som sämre tider, arbeta med effektiviseringar för att inte tvingas att göra exempelvis skatthöjningar eller dra ned på verksamheter.

Sverigedemokraterna har under många år presenterat förslag över hur vi kan utveckla regionen för att dels få en ekonomi i balans, och ett fokusinriktat arbete som ger mest nytta för invånarna i hela regionen. I vårt budgetförslag saknas såväl skatthöjningar samt nya upptagningar av lån vilket är grunden i vår politik, allt handlar till syvende och sist om prioriteringar.

Elin Jensen & Patrik Nyström

Regionråd i opposition

2. Våra viktigaste ställningstaganden

- Vi ska bedriva patientsäker förlossningsvård i Karlskoga i egen regi.
- Pausa användningen av HVO.
- Språktolk ska bekostas av den enskilde när denne haft sin hemvist i landet i tre år.
- Stärkt arbete för att förhindra välfärdsbrottslighet.
- Ökad telefontillgänglighet.

- Fast läkarkontakt ska finnas för alla som önskar det.
- Erfarenhet ska premieras med skälig löneutveckling inom vården.
- Särskild satsning för våra äldre.
- En ansvarsfull investeringstakt med minskad enprocentregel.
- Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig i hela regionen.

- Sluta bekosta och utbilda för att erhålla HBTQ-certifieringar och diplomeringar.
- Halverat partistöd för samtliga partier.
- Ökad andel lokal- och närproducerade varor i våra verksamheter.
- Decentralisera vården samt erbjud en jämlik vård i hela Region Örebro Län.
- Region Örebro län ska tillhandahålla en likvärdig eller bättre digital service jämfört med privata digitala alternativ.

3. Ur Sverigedemokraternas Principprogram

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn. Vi betraktar oss som ett mittenalternativ och ett tredje block i svensk politik. Vi kombinerar strävandet efter social- och ekonomisk grundtrygghet med värdekonservativa idéer. Det övergripande målet med partiets verksamhet är att återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välbefinnande, demokrati, en stark inre solidaritet samt sammanhållning.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Partiets ambition är att kombinera de bästa elementen från de traditionella höger- och vänsterideologierna. Vi bejakar lag och ordning, gemensamhetsskapande traditioner, samhällsbärande institutioner och bevisat välfungerande naturliga gemenskaper i form av familjen och nationen. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle, där alla medborgare skyddas av och är lika inför lagen. Ett samhälle där alla medborgare också garanteras en hög grundläggande nivå av ekonomisk och social trygghet.

Vi anser att vi i likhet med alla andra människor har ofrånkomliga fel och brister och tror därför inte att ett perfekt utopiskt samhälle är möjligt att uppnå. Genom att basera vår politik på ovan nämnda strävanden och genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap, hoppas vi dock kunna återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välbefinnande, demokrati och en stark inre solidaritet. Detta är den övergripande målsättningen med partiets verksamhet.

Sverigedemokraternas målsättning är att den svenska hälso- och sjukvården bör hålla hög internationell kvalitet och kunna erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna och de bästa behandlingsmetoderna för att kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar. Samtidigt bör vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet och försiktighet där evidensbaserad forskning och god uppföljning av såväl privata som offentliga verksamheter är ledande. Alla patienter bör ha rätt till lättillgänglig vård av högsta kvalitet, oavsett var i landet eller var i landstinget/regionen de bor. Det är för oss självklart att sjukvården bör vara solidariskt skattefinansierad och ges till alla efter behov.

3.1 Regionpolitik

Det tillhör regionens främsta uppgifter, att bedriva sjukvård och tandvård utifrån befolkningens behov. Vården ska vara solidariskt finansierad via skattsedeln, vara rättvist fördelad, vara lätt tillgänglig, samt ges med ett likvärdigt bemötande till alla efter behov. Vården ska sträva efter att motsvara medborgarnas förväntningar. Med bibehållen god kvalitet och hög patientsäkerhet ska vården ges på ett kostnadseffektivt sätt, oavsett om vården utförs i offentlig eller privat regi. En god sjukvård är en förutsättning för länets framtida utveckling.

Sverigedemokraterna prioriterar sjukvården och pensionsåtagandena, därefter kollektivtrafiken, forskning och utbildning inom regionens verksamhetsområden, därefter kulturarvet, samt regionala utvecklingsfrågor och folkhögskolor.

4. Ekonomi

I år dämpas inflationen i flertalet av världens ekonomier och stabiliseras nära inflationsmålen, vilket får flera centralbanker att sänka styrräntorna. Det gör att den globala efterfrågan gynnas, men stimulansen blir liten jämfört med föregående års åtstramning. De högre prisnivåerna ligger kvar och det tar tid innan räntesänkningarna ger full effekt, den globala tillväxten tar därför fart först år 2025. BNP-tillväxten i Sverige dämpades mer än i stora delar av omvärlden 2022–2023, mycket beroende på högre räntekänslighet.

Den lägre inflationstakten i år gjorde att Riksbanken redan vid sitt maj-möte sänkte styrräntan och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) räknar med ytterligare tre sänkningar under året. Svensk ekonomi har legat före andra länder i nedgångsfasen och SKR räknar därför med en tidigare uppgång, men det kommer ändå att dröja till 2025 innan de lägre räntorna slår igenom och tillväxten tar fart ordentligt. Då räknar SKR med att BNP ökar med 2,8 procent jämfört med 2024 års tillväxt på 0,6 procent. 2024 blir löneökningstakten högre än inflationen, något som får hushållens reallöner att öka. Tillsammans med uppdämda konsumtionsbehov, bidrar reallöneutvecklingen till en högre hushållskonsumtion. Dessutom blir hushållens ränteutgifter lägre och det lägre ränteläget bidrar dessutom till att kreditgivningen blir mindre stram. Många arbetsgivare har behållit den fasta personalen så länge som möjligt, till skillnad från tidigare konjunkturedgångar.

I år väntas företagen inte kunna fortsätta med hamstringen av arbetskraft vilket gör att fler företag minskar sin personalstyrka och sysselsättningen faller. Arbetslösheten stiger därmed till 8,5 procent som årsgenomsnitt. När efterfrågan och BNP ökar under 2025 kommer medelarbetstiden att öka. Därefter ökar även sysselsättningen. År 2026 väntas en hög sysselsättningstillväxt och arbetskraftsdeltagandet 2027 väntas nå samma nivå som 2023. *(Källa: SKR Ekonomirapporten, maj 2024)*

4.1 Regionsektorns ekonomiska läge

2023 års resultat för kommunsektorn – kommuner och regioner sammanräknat – uppgick till 14 miljarder kronor år 2023, vilket innebar en minskning med 29 miljarder eller 67 procent jämfört med år 2022.

Det försämrade resultatet beror främst på ökade verksamhetskostnader. 2023 års resultat för kommunerna minskade med 8 miljarder kronor medan regionerna hade en minskning på 21 miljarder kronor jämfört med år 2022. Detta visar vilken stor påverkan inflationseffekten på pensions-kostnaderna har för regionerna jämfört med kommunerna. År 2023 blev ett tufft år för landets regioner.

Verksamhetens intäkter minskade med 3 procent medan verksamhetens kostnader ökade med 10 procent. Endast tre av landets regioner hade ett positivt resultat och en region visade nollresultat. Övriga regioner redovisade negativa resultat. *(Källa: SCB)*

4.2 Prognos 2023 och 2024 för regionsektorn

År 2023 var ett mycket tufft år ekonomiskt för regionsektorn och förutsättningarna för år 2024 är ytterligare ökade kostnader för pensioner till följd av det höga inflationsläget. Det totala underskottet för sektorn har värderats till 24 miljarder kronor.

För att dämpa effekterna av det temporärt höga kostnadsläget för pensioner har regeringen beslutat om att tillskjuta bidrag till hälso- och sjukvården. I höstbudgeten för 2024 beslutades om ett sektorsbidrag om 3 miljarder kronor och till vårändrings-budgeten har regeringen avsatt ytterligare 6 miljarder kronor. Fördelningen ska ske utifrån det kommunala utjämnningssystemet vilket innebär totalt cirka 272 miljoner kronor för Region Örebro län. Statsbidragen är ettåriga och inga förlängningar har aviserats. Dock föreligger det en tro på att höständringsbudgeten kommer att innebära en förstärkning av regionernas ekonomier genom nya aviseringar.

Sammantaget kommer presenterade förutsättningar medföra betydligt bättre ekonomiska förutsättningar från år 2025 och framåt.

5. Budget för 2025 med plan för 2026–2027

5.1 Allmänna förutsättningar

Resultatbudgeten baseras på ekonomiskt utfall till och med år 2023 samt SKR:s prognos för skatteunderlag och löne- och prisindex från april 2024. Resultatbudgeten omfattar de ekonomiska effekterna av tidigare beslutade särskilda satsningar. En planeringsreserv finns för respektive år för att kunna möta tillfälliga resultatsvängningar. I de regiongemensamma posterna finns kostnader för pensioner, vilka har beräknats utifrån Skandias prognos per 31 december 2023.

Finansnettot är budgeterat utifrån att investeringar görs utan upplåning och en avkastning på placerade medel på 5 procent. Hela avkastningen budgeteras att realiseras. För åren 2025 och framåt budgeteras realiserade finansiella intäkter motsvara den finansiella kostnaden för pensionskulden respektive år. Mellanskillnaden dessa år mellan den beräknade avkastningen om 5 procent och det som räknats in i resultaträkningen redovisas som orealiserade värdeökningar i resultatbudgeten. Dessa får inte räknas in i balanskravet.

5.2 Skattesats

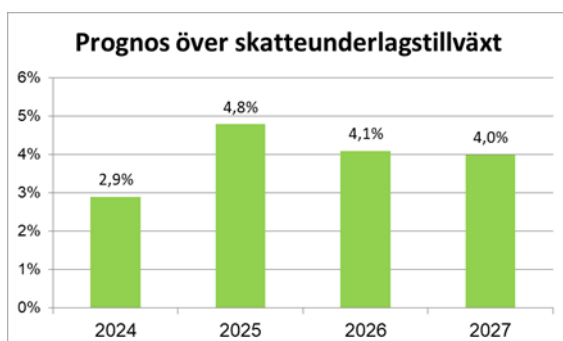
Skattesatsen för Region Örebro län är oförändrad från föregående år och uppgår för år 2025 till 12,30 kronor.

5.3 Skatteintäkter, generella bidrag och specialdestinerade statsbidrag

SKR har lämnat planeringsförutsättningar för regionerna för åren 2024–2027 den 27 april 2024. Dessa innebär en prognos för skatteintäkter för år 2025 på 9 724 miljoner kronor. Därefter har SKR gjort en preliminär beräkning av 2025 års kostnadsutjämnning med hjälp av uppdaterat underlag från Statistiska centralbyrån.

Sammantaget ger dessa underlag en prognos för generella statsbidrag och utjämnings-avgift på 3 507 miljoner kronor år 2025. I beloppet ingår statsbidraget för läkemedelsförmånen med samma värde som år 2024. Justering av statsbidraget för läkemedelsförmånen för kommande år blir känt i början av år 2025. Efter beslutet tar regionstyrelsen beslut om tilläggsbudgetering till berörda nämnder.

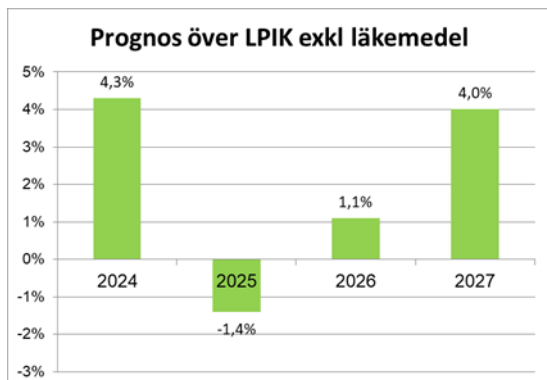
Riktade statsbidrag som är kopplade till befintliga överenskommelser mellan staten och SKR ingår inte i budgeterad ram. De riktade statsbidragen tillfaller berörd nämnd utifrån hur kriterierna för respektive riktat statsbidrag uppfylls. I det fall nya eller utökade generella eller riktade statsbidrag beslutas efter att regionfullmäktiges budget har fastställts ska regionstyrelsen fatta beslut om vilka nämnder som får ta del av statsbidraget.

5.4 Bedömd prisutveckling i sektorn

I löne- och prisindex (LPIK) ger SKR sin bedömning av regionsektorns prisutveckling. LPIK baseras på SKR:s ekonomiska antaganden och ändras i takt med nya bedömningar av samhällsekonomin. I indexet ingår inga volymförändringar. Aktuell prognos över LPIK inklusive läkemedelspriser framgår av grafen nedan.

5.5 Ramar till verksamheterna

Ramarna till styrelse och samtliga nämnder räknas upp med LPIK inklusive läkemedel. Uppräkningen för 2025 uppgår till totalt -32 miljoner kronor, detta utefter att prisutvecklingen visar på kraftigt minskas kostnadsutveckling. Utöver detta tillkommer riktade ramförstärkningar med motsvarande 335 miljoner kronor.

5.6 Regionstyrelsens planeringsreserv

En reserv behövs för att kunna möta eventuella uteblivna intäkter eller tillkommande kostnader som uppstår under året. För samtliga år i planperioden budgeteras en planeringsreserv på 10 miljoner kronor, vilken styrelsen kan besluta om att disponera. Omställningen till svårare ekonomiska förutsättningar innebär att alla verksamheter behöver förändras och utvecklas för att kunna utföra uppdragen med minskad resursförbrukning.

5.7 Avgiftsjusteringar år 2025

Hälso- och sjukvårdsnämnd	KPI i juni 2024
Folktandvårdsnämnd	KPI i juni 2024
Kollektivtrafiknämnd	4,0 procent
Kulturnämnd	KPI i juni 2024
Regional tillväxtnämnd	KPI i juni 2024
Servicenämnd	0,5 procent
Gemensam nämnd för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice	KPI i juni 2024

De senaste årens inflationsutveckling i kombination med att indexuppräknings inte genomförts årligen har urholkat avgifternas finansieringsgrad av verksamheten. Trots generella avgiftsjusteringar år 2024 på 10 procent har kostnaderna de senaste åren ökat mer än avgifterna. För år 2025 förväntas prisökningar utvecklas olika beroende av verksamhet, där framför allt utveckling av pensionskostnaderna avgörs av kostnadsprisindex (KPI) i juni 2024. För personalintensiva verksamheter baseras därför avgiftsjusteringen på KPI i juni, medan kollektivtrafikavgifterna och interna ersättningar till servicenämndens verksamheter, för att matcha de senaste årens kostnadsökningar, i genomsnitt behöver öka med 4,0 procent respektive 0,5 procent. För de olika nämnderna gäller följande:

- **Avgiftsjusteringar skall automatiskt räknas upp enligt KPI årligen för att ligga som underlag till det aktuella årets budgetbeslut.**

5.7 Hög uteblivandeavgifterna

Att patienter uteblir från bokade tider utan att meddela sig i tid eller uppge orsak skapar stora problem för verksamheterna och orsakar kostnader både i pengar och resurser. När en fulltrustad operationssal med personal står och väntar på en patient som inte kommer, bidrar detta även till mer lidande för de som väntar i operationsköerna.

Regionen arbetar med att erbjuda tider som är överenskomna med patienterna och även med SMS-påminnelser för att få bukt med problemen. Dock är det många som ändå uteblir från sina bokade besök utan att höra av sig och en beteendeförändring behöver ske. Därav behöver avgifterna för dessa besök ses över, differentieras och höjas.

- **Uteblivandeavgifterna ska höjas och differentieras.**

5.8 Investeringar

De höga investeringsvolymerna påverkar Region Örebro läns ekonomi negativt. Enligt vår bedömning måste den negativa trenden brytas så att låneskulden inte ökar. Stor återhållsamhet måste därför gälla såväl inom driftskostnader som inom investeringskostnader en tid framöver. Efter flera år av höga investeringsvolym som finansierats i stora delar genom belåning och återlån, behöver regionens finanser möjlighet att återhämta sig.

I vår budget påbörjar vi denna process genom att föreslå en återhållsamhet av investeringar kommande år. Region Örebro läns likvida medel har historiskt sett inte räckt till för att täcka kostnaderna.

Sverigedemokraterna föreslår ett stopp för investeringar som kan anstå. Det vill säga att de investeringar som är påbörjade och som inte kan skjutas på utan kostnad, ska fortgå. Likaså de investeringar som behövs för att kunna driva verksamheterna patientsäkert. Dessa ska tas upp, diskuteras och godkännas av regiondirektören innan man fortsätter anskaffnings- eller upphandlingsprocessen.

Övriga investeringar stoppas tills man hunnit ikapp med de oundvikliga investeringar som nämns ovan och tills den ekonomiska situationen ser bättre ut. Framgent ska varje förslag på investering genomgå en skarpare granskning där verkliga behov och nytta ska vägas in i varje beslut. Det har varit för mycket av "nice to have" och vi måste gå över till "need to have". Det är skattebetalarnas pengar vi brukar!

Sverigedemokraterna väljer att inte finansiera investeringar med lån och budgeterar inför kommande år att vi faktiskt ska kunna amortera ned regionens lån. I vår budget använder vi därför befintliga medel för att hålla nere den totala lånevolymen. Vi reserverar oss dock för att justera lånevolymen om prognosen för innevarande år ändras.

Sverigedemokraterna är medvetna om att de minskade investeringsvolymerna kommer innebära prioriteringar och föreslår därför att regiondirektören ges i uppdrag att presentera förslag på investeringar som totalt inte överstiger 602 miljoner kronor år 2025, 602 miljoner kronor år 2026 samt 602 miljoner kronor år 2027.

Prioriteringar görs enligt följande ordning där 1 har högsta prioritet:

1. Påbörjade projekt som inte kan senareläggas.
2. Nödvändiga reinvesteringar inom hälso- och sjukvården.
3. Investeringar som är nödvändiga ur arbetsmiljösynpunkt.
4. Investeringar som medför stora kostnadsökningar om de inte genomförs omgående.
5. Investeringar som är nödvändiga på grund av beslut på nationell nivå.
6. Övriga nödvändiga investeringar.

6. Regionövergripande

6.1 Hållbarhet

Fit for 55 – EU är på plats med förändrat system för utsläppshandel och uppdaterade mål inom ESR och arbetet fortgår. EU står idag för 6 % av de globala växthusutsläppen och har tagit på sig ledartröjan globalt för att bidra till minskade klimatutsläpp. Det är dock helt avgörande att hela världen arbetar för att de globala målen ska nås.

Den svenska regeringen ser nu över de svenska etappmålen. Sveriges nuvarande uppdrag är för smalt och tar inte i tillräcklig omfattning hänsyn till kostnadseffektivitet eller klimatfrågans globala karaktär. Sverige har relativt sett redan låga utsläpp och ska jobba för mest nytta per krona, där insatserna gör störst skillnad och där man ser verkliga effekter.

Kärnkraft, export av varor med lägre klimatpåverkan, att satsa på forskning och utveckling samt att sprida våra tekniska framgångar till exempel inom industrin, till andra länder är gångbara vägar för att bidra till miljönytta.

För att omställningen ska ha stöd från medborgarna, nationellt, regionalt och kommunalt, behöver vi hitta effektiva metoder som inte försämrar levnadsstandarden för individer, hushåll och företag. Hela landet och alla samhällsgrupper ska ha möjligheter att delta i omställningen. Vi ska därför satsa på åtgärder som ger mest utsläppsminskningar – klimatpolitiken måste bli mer kostnadseffektiv.

6.1.1 Hållbarhet och kultur i verksamheterna

Hållbarhet är inte bara klimat och miljö. Regionen ska ha en ansvarsfull resursanvändning och ett tänk som gynnar medborgarna, personalen, organisationen, ekonomin och som bidrar till en bra arbetsmiljö. Regionens organisation och verksamheterna behöver öka insikten i den interna kulturen där alla har en högre medvetenhet och större förståelse för att det är medborgarnas pengar, inbetalda via en hög skatt, man hanterar.

Många gånger är det slöseri och slarv som leder till misshushållning av resurser och det ger ökande kostnader både ekonomiskt och klimatmässigt. Regionen kasserar exempelvis kläder för ca 800 000 kr per år på grund av kvarglömda bläckpennor när kläderna ska tvättas. Utöver det finns ett enormt textilsvinn som 2022 motsvarade 4.8 miljoner kronor. Många dyra investeringar görs mer för att de är kul att ha, än att de är nödvändiga och verkligen förbättrar behandlingar, arbetsmiljö eller ekonomin. Varje investering ska vägas mot nyttan för folket.

Regionen ska årligen se över vilka organisationer, föreningar, grupper och liknande man är medlem i eller betalar bidrag till, för att väga nyttan för medborgarna. Alla nya sådana åtaganden ska även de vägas mot nyttan för befolkningen.

- **Region Örebro län ska arbeta för att förändra internkulturen och göra anställda mer medvetna.**
- **Investeringar som görs ska ha en tydlig nytta för medborgarna i regionen.**
- **Vid alla nya åtaganden, nya medlemskap eller nya bidrag till organisationer, föreningar, grupper eller liknande ska nyttan för folket alltid vägas in.**

6.2 Avsluta samarbetet med Fairtrade

Systemet som Fairtrade bygger på är att bönderna garanteras minimipriser för sina varor. Detta minimipris gör så att den välbeprövade marknadsprincipen om utbud och efterfrågan förvrids. Överproduktion och dumpning på den vanliga marknaden kan därmed bli resultatet, vilket gör att fattiga bönder som inte är med i Fairtrade får sälja sina produkter till lägre priser. Det finns mycket forskning som visar på att detta är Fairtrades svagheter. Att snedställa konkurrens på marknaden för livsmedelsprodukter är inte särskilt långsiktigt hållbart, om vi på riktigt vill att människor ska lyfta sig ur fattigdom. Vi vet att det är marknadsekonomi och privat äganderätt som tillsammans med demokrati, utbildning och rättsstat är nyckeln till en positiv ekonomisk förändring.

Det kostar även Region Örebro län 25 000 kr varje år att fortsatt vara en Fairtrade-diplomerad region, förutom de extra kostnader som läggs på produkterna som köps in. I dagsläget är det bara två regioner i Sverige som är anslutna till Fairtrade utöver Region Örebro. Fairtrade ägs dessutom av LO och Svenska Kyrkan som har ett aktiebolag vilket tar in alla intäkter och en förening som samlar in bidrag av skattebetalarna för att opinionsbilda. Vinsterna från licenserna ackumuleras i aktiebolaget och föreningen söker nya skattebidrag varje år. På så sätt får skattebetalarna betala för LO:s opinionsbildning medan deras aktiebolag får behålla alla intäkter. Sverigedemokraterna anser inte att detta är förenligt med vad en region ska syssla med.

- **Region Örebro län ska i fortsättningen inte vara en Fairtrade-diplomerad region.**
- **Kraven på inköp av Fairtrade-märkta varor ska tas bort.**

6.3 Utökad säkerhet inom Region Örebro läns verksamheter

Ett förändrat samhällsklimat med ett hårdare tonläge är en tydlig trend. De problem som finns i samhället påverkar även regionen. Oroligheter och våld har flyttat in i våra verksamheter på ett annat sätt än tidigare. Hot och våld i arbetsmiljön är ett växande problem och det är viktigt att arbeta förebyggande för att skapa en trygg och säker arbetsplats.

Varje arbetsgivares absoluta skyldighet är att vidtaga alla tänkbara åtgärder för att öka personalens trygghet. Vi ser ökande oroligheter och våldsamma händelser främst inom psykiatri, akutsjukvård, och ambulanssjukvård, men även inom andra områden. Av de registrerade avvikelserna står Hälso- och sjukvårdsförvaltningen för 94% varav område psykiatri står för 62% och nära vård 25%. Personalen beslagtar ofta knivar och andra vapen från patienter och det har till och med hänt att en Kumlafånge fritogs under pistolhot utanför universitetssjukhuset i Örebro. Hot och våld är aldrig acceptabelt.

Det finns ett mörkertal när det gäller rapportering av hot, våld och överfall. Arbetet med dialoger kring händelser och ökad riskmedvetenhet och kompetens är centralt för få tryggare arbetsplatser. Alla medarbetare ska veta hur och vad man ska göra när något händer.

Fortlöpande behovsanalys kring vad som fordras för att personalen ska vara trygg på sin arbetsplats ska göras. Regionen ska tillsätta de åtgärder som krävs för att trygga arbetsplatserna.

- **Region Örebro län ska kontinuerligt utvärdera och bygga ut säkerheten i syfte att förbättra, effektivisera och öka både den upplevda och faktiska tryggheten.**

6.4 Färre möten i externa lokaler – fler digitala möten

Den världsomspännande pandemin vi genomlevt de senaste åren har gjort att de digitala verktygen snabbt byggts ut. Ett sätt att minska kostnader som regionen har är att de olika möten som sker, i största möjliga mån hålls i lokaler som regionen har i sitt bestånd. Som det är idag förläggs vissa möten på externa, dyra anläggningar, som exempelvis Loka Brunn, där kostnaden hamnar på tiotusentals kronor extra per sammanträde. Region Örebro län har många fastigheter där man i stället skulle kunna sammanträda när behov av andra lokaler uppstår än de vanliga sammanträdesrummen. Exempelvis finns det mötesrum på USÖ, Karlskoga lasarett, Lindesbergs lasarett, Länsteatern, Örebro läns museum och på vårdcentralerna i länet. I pandemins spår har vi nu även varit tvungna att skynda på utbyggnaden av digitaliserade möten, vilka kan användas i allt högre grad framöver med stora vinster både vad gäller pengar, tid, resor och därmed också miljön.

- **Möten i Region Örebro läns regi ska i största möjliga mån hållas i egna lokaler.**
- **Digitala möten ska, där det är lämpligt och kostnadseffektivt, prioriteras för att reducera kostnaderna.**

6.5 Digitalisering

Digitala lösningar som nu skapas ställer i högre utsträckning krav på snabba internetanslutningar. Få tjänster designas idag med den äldre överföringstekniken i åtanke, samtidigt pågår det en nedmontering av de gamla kopparledningarna, vilket i huvudsak på landsbygden dödar populära tekniker såsom ADSL. Dagens utbyggnad av de mobila näten är helt nödvändiga för att landsbygden till viss del ska kunna säkra sin framtida internetuppkoppling. Men de mobila näten är i sig inte en tillräckligt god lösning, då de mobila näten inte kan garantera en fast hastighet och täckningsgraden varierar stort. Detta är speciellt kännbart på just landsbygden, där störningar såsom radioskuggor inte är ovanliga.

År 2020 var 80,52 procent av länets hushåll uppkopplade till fiber. Att nå målet om 95 procent av hushållen till år 2025, kräver alltså stora insatser för att uppfyllas. Glädjande nog hade 91,67 procent av länets hushåll år 2020 fiberkablar i sin direkta närhet. Vilket innebär att ungefär 10 procent av länets hushåll idag har möjlighet att ansluta sig, men har av olika anledningar inte göra det. Här krävs utredningar för att se vilka hinder som kan minimeras för att uppmuntra anslutning till fiber.

Ett förstärkt samarbete med länets kommuner och lokala intresseorganisationer krävs i syfte att förbättra utbyggnadstakten i de områden där täckningsgraden är låg. Annars är risken stor att en betydande del av länets medborgare hamnar i ett digitalt utanförskap. I takt med att regionen även utvecklar sitt digitala utbud, med en större förväntan kring att dessa är den huvudsakliga vägen in, ökar både frustrationen, hjälplösheten för vårdsökande patienter och arbetsbördan för personalen när god tillgång till internet blir bristande. Arbetet med fiberutbyggnaden har över tid stannat av mer och mer, ofta då intresseorganisationer inte har råd att betala för de långa sträckor som ofta krävs för att nå just deras del i landet. För att säkerställa fortsatt utbyggnad i en tillräckligt snabb takt måste staten ta ett mer aktivt ansvar, främst ekonomiskt, för att täcka de sista hålen i fibernätet. Därför ska Region Örebro län driva den frågan tillsammans med SKR så att framtidens fibernät skyndsamt kommer på plats till samtliga hushåll i landet.

- **Samarbetet med länets kommuner och lokala intresseorganisationer ska stärkas för att förbättra utbyggnadstakten av fiber i de områden där täckningsgraden idag är låg.**
- **Utred anledningarna och hindren för de som har fiber i nära anslutning, men som inte valt att koppla in fiber. I syfte att minimera hinder och uppmuntra fler att ansluta sig till fibernätverket.**
- **Region Örebro län ska i samarbete med SKR driva frågan om att fiber är en statlig angelägenhet och att Regeringen hanterar frågan på liknande sätt som när telefonnätet en gång byggdes och mer aktivt finansierar den slutliga utbyggnaden.**

6.6 Se över arbetet med att förhindra välfärdsbrottslighet

Sverige är ett av de länder i världen som har högst tillit och det ger många bra effekter som exempelvis större engagemang, ökad legitimitet för demokratin och en minskad risk för korruption. Den samhällsförändring som skett de senaste årtiondena naggar dock den svenska tilliten hårt och krafttag behövs för att vända den negativa spiralen.

De flesta avtal som regionen har är tillitsbaserade, där exempelvis ett företag skickar in en faktura på det arbete som utförts, kontrollen sker i efterhand och journalen används som debiteringsunderlag. LOV, lagen om valfrihetssystem och LOU, lagen om offentlig upphandling är exempel på tillitsbaserade avtal.

Det finns i vårt nya samhälle stora utmaningar med denna tillit.

Välfärdsbrottsligheten har ökat enormt de senaste decennierna och den organiserade brottsligheten tjänar nu mycket mer på denna brottslighet än på narkotika. Genom bolagskonstruktioner knyter de till sig kompetenser som behövs, exempelvis jurister, läkare och andra kunniga personer vilket gör det svårt, komplicerat och tidsödande att förhindra kriminaliteten.

Vi ser ingångar till olagligt agerande inom många områden; upphandlingar, missbruk med personnummer, felaktiga bostadsregistreringar, HVB-hem, assistans, familjehem, förskrivning av läkemedel, felregistrering av diagnoser, bedrägerier med föreningsbidrag, infiltrering vid anställning, vårdgivare som utför och får betalt för samma vård i olika regioner. Under pandemin såg vi exempel på hur man nästlade sig in i testverksamheten. Vi måste jobba djupare och snabbare emot denna samhällsinfiltrerande kriminalitet inom alla områden.

På riksnivå går man nu igenom lagar för att se vad som kan göras för att bland annat ta bort juridiska hinder och underlätta för myndigheter och utöka möjligheterna att agera. Man går igenom följderna av kombinationer av sekretessregler för att olika myndigheter ska kunna samarbeta emot denna kriminalitet. Alla delar ses över för att snarast kunna göra de förändringar som behövs för att stävja situationen. Har man bara kriminella syften för att starta verksamheter som exempelvis vårdcentraler, leder det till patientsäkerhetsrisker. Ytterst viktigt är även att det säkerställs att pengarna används rätt och går till det de är avsedda för, särskilt som den ekonomiska situation regionen befinner sig i inte tillåter extra utgifter ens av lagliga skäl.

Genom att medvetandegöra alla anställda och de med uppdrag inom regionen, jobba med kulturen i verksamheterna och trycka på att arbetet emot välfärdsbrottslighet är mycket viktigt, kan man mobilisera många som har kunskap och uppmärksamhet när det dyker upp oklarheter.

Många kommuner och regioner jobbar redan aktivt och med olika infallsvinklar för att stoppa välfärdsbrottsligheten och det finns mycket att lära från dem så att inte hjulet behöver uppfinnas igen.

- **Regionens nuvarande arbete emot den ökande välfärdsbrottsligheten ska ses över och struktureras upp för att fastställa framtida insatser.**
- **Ta lärdom av hur andra kommuner och regioner bekämpar välfärdsbrottsligheten och anslut regionen till SKR:s nätverk, välfärdsbrottslighet för regioner.**
- **Regionen ska utarbeta en plan för vilka påföljder som ska tillämpas vid upptäckt av brottslighet.**
- **Medvetandegör alla som jobbar eller har uppdrag inom regionen på vad välfärdsbrottslighet är och jobba aktivt med kulturen inom verksamheterna, där den stora betydelsen av arbetet emot välfärdsbrottslighet lyfts.**

7. Regionfullmäktige

7.1 Effektivisering och sparkrav på verksamheterna

För att Region Örebro läns ekonomi ska klara en kommande lågkonjunktur krävs att samtliga verksamheter arbetar med effektiviseringar. Det är också nödvändigt att minska anslagen till flera verksamheter. Dock ska besparingar alltid godkännas av Regionfullmäktige om de har stor påverkan på regioninvånarnas tillgång till god och jämlik vård.

I Sverigedemokraternas budget görs uppräknig för löne- och prisjustering inklusive läkemedel enligt en revidering av SKR:s prognos.

7.2 Halvera grundbeloppet vid uträkning av partistödet

Region Örebro län betalar idag ut 13 580 100 kronor per år i partistöd. Varje parti får som lägst ut ett grundbelopp samt ytterligare ett grundbelopp för varje mandat man besitter i regionfullmäktige, grundbeloppet ligger idag på 171 900 kronor. Enligt beslut är grundbeloppet 3 gånger prisbasbeloppet, prisbasbeloppet ligger år 2024 på 57 300 kronor, men räknas upp varje år. I tider då regionens ekonomi är i ett besvärligt läge behöver samtliga verksamheter bidra till besparingarna. Det gäller även den politiska verksamheten.

Därför vill Sverigedemokraterna minska grundbeloppets storlek från att idag ligga på 3 gånger prisbasbelopp till att i stället ligga på 1,5 gånger prisbasbelopp. Med detta gör Sverigedemokraterna en besparing om 6 790 050 kronor, baserat på 2024 års prisbasbelopp om 57 300 kronor.

- **Partistödet ska halveras genom att ändra kalkylen på grundbeloppet från 3 x prisbasbelopp till 1,5 x prisbasbelopp.**

8. Regionstyrelsen

Sverigedemokraterna ser det som självklart att god tillgänglighet med ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv bör vara en del av all regional samhällsplanering. Alla fysiska miljöer som regionen har ett inflytande över bör präglas av skönhet, trivsamt och att den estetiska utsmyckningen bör lyfta fram regionens historia, identitet och kulturarv.

8.1 Samhällsbyggnad och infrastruktur

Principen om att hela Sverige ska leva är mycket viktig för Sverigedemokraterna. För att medborgare i alla delar av landet ska garanteras en godtagbar nivå av samhällsservice och tillgänglighet till en rimlig kostnad, måste stat och kommuner behålla ett betydande inflytande över infrastruktur och kollektivtrafik. Även andra sektorer av strategisk eller säkerhetspolitisk betydelse, som t ex distribution av el- och vatten, bör stå under stark samhällskontroll. Utformningen av den fysiska samhällsmiljön är av stor betydelse för medborgarnas trygghet, trivsel och hälsa.

Sverigedemokraterna vill så långt som det är möjligt verka för levande, familjevänliga, småskaliga och trygga samhällsmiljöer. Stadsplanering och arkitektur måste vara anpassade efter människors behov och till vad vi vet om den mänskliga naturen. Detta innebär bland annat att man bör sträva efter att bygga miljöer som beaktar det mänskliga behovet av social samvaro, närhet till naturen, skönhet och symmetri. Man bör också bejaka platsens och invånarnas historia och identitet.

8.2 Ägarskapet för Örebro läns Flygplats AB skall utredas.

Örebro läns flygplats finansieras idag av tre kommuner samt regionen via driftbidrag. Sverigedemokraterna är positivt inställda till att flygplatsen ska utvecklas och bevaras.

Vi har en överetablering av flygplatser i Mellansverige. Många mindre flygplatser har därför svårt att få ekonomin att gå ihop och flera av dessa är medfinansierade lokalt av skattebetalarna genom att kommuner och regioner går in som delägare i dem. Vi menar inte på något vis att det är fel att det finns en flygplats i Örebro län. Vad vi motsätter oss i grunden är att regionens skattemedel finansierar upprätthållandet av denna överetablering, vilket gör att även våra grannlän står inför samma ekonomiska faktum som Region Örebro län, där man ständigt tvingas lämna driftbidrag för att ekonomin i flygplatserna ska gå ihop.

Sverigedemokraternas inriktning är att de mindre flygplatserna kan ägas av staten eller av flera delägare i form av kommuner och näringsliv. Fram tills dess att beslut tas nationellt om en inriktning likt den "finska modellen" ska Region Örebro län arbeta för ett utvecklande av huvudmannaskapet för Örebro Läns Flygplats AB.

- **Region Örebro län ska se över sitt huvudmannaskap i Örebro läns Flygplats AB.**
- **Region Örebro län ska verka för att finansieringen av Örebro läns Flygplats AB skall ses över i syfte att utveckla och bredda ägarskapet i samråd med näringsliv och kommuner inom regionen.**

8.3 Satsning på regionens äldre

Under pandemin åskådliggjordes att det är den äldre andelen av regionens invånare som far mest illa när vårt samhälle hamnar i kris. En anledning till att konsekvenserna blev svåra under pandemin är egentligen att mycket av servicen varit eftersatt under årtal redan innan krisen inträffade. Äldre har ofta ett annorlunda behov än övriga populationen, det kan handla om att man har flera olika åkommor eller till exempel förändringar i näringsbehov. Möjlighet till fast läkarkontakt och/eller fast vårdkontakt är också viktiga hörnstenar för en bra vård för äldre och ska finnas för de som önskar det.

I syfte att förbättra den regionala servicen för den äldre generationen och att därigenom kunna erbjuda bättre förberedelser inför kommande samhällskriser, gör Sverigedemokraterna i årets budget en satsning på generellt bättre service för regionens äldre.

8.4 Förstärkt primärvård

Förutsättningarna att bedriva primärvård i offentlig och privat regi skiljer sig åt, underskott i regionalt drivna vårdcentraler återställs årligen. De privata aktörerna har mot bakgrund av omvärldsläget ett svårt ekonomiskt läge, vi behöver säkerställa en mer rättvis ekonomisk fördelning till vårdcentralerna.

Privata aktörer skall kunna bedriva vård med samma förutsättningar som de offentligt drivna vårdcentralerna. Underskott på grund av omständigheter såsom ett sviktande patientunderlag där antalet listade patienter minskar är ett bekymmer för de flesta vårdcentraler. Extra bekymmersamt blir det när en privat aktör drabbas eftersom grunden till finansiering av verksamheten styrs utifrån antalet listade patienter.

Resursfördelningsmodellen behöver ta hänsyn till vårdcentralernas ekonomiska resultat, i de fall en vinst kan tas ut från verksamheten under det senaste verksamhetsåret skall det räknas av från det stöd som regionen kompenserar vårdcentralen med. Ersättningen för att finansiera en privat aktörs eventuella underskott skall fördelas solidariskt mellan vårdgivarna utifrån antal listade patienter på respektive enhet.

- **En mer jämlik resursfördelningsmodell för att jämna ut de ekonomiska förutsättningarna avseende vårdcentralerna skall införas.**

8.5 HBTQ-certifiering och diplomering

Uppdrag till Regionstyrelsen:

- Ta bort alla krav på HBTQ-utbildningar för personalen och HBTQ-certifiering och diplomering av våra verksamheter.
- Utred och redovisa kostnaderna för utbildningarna och certifieringarna/diplomeringarna för de senaste fem åren.

Sverige har länge varit ett föregångsland när det gäller öppenheten och respekten för olikheter. Sverigedemokraterna vill att alla ska behandlas lika av lagen oavsett sexuell läggning eller identitet och att diskriminering ska bekämpas. Många HBTQ-personer lever under hedersförtryck, där de upplever att de inte är fria att leva som de vill och utsattheten för hatbrott med homofobiska motiv ökar. Särskilt svårt kan det vara för HBTQ-personer som växer upp i utsatta områden och i miljöer där främmande och reaktionära kulturer dominerar och det svenska samhällets inflytande är svagt. För Sverigedemokraterna är kampen emot hot, våld, hatbrott och hederskultur den viktigaste frågan för att förbättra HBTQ-personers ställning.

I regionens verksamheter ska alla bli bemötta med respekt och ingen ska bli diskriminerad. Det är många områden som regionens personal måste vara insatt i och ha kunskap om för att kunna bemöta människor på ett bra sätt i verksamheterna. Det kan handla om att man ska främja patientens integritet och göra denne mer delaktig, men även om att kunna upptäcka hedersrelaterat tvång och våld, missbruk, misshandel eller annan utsatthet och eventuella omkringliggande orsaker till att en patient mår eller reagerar på ett visst vis. Med sunt förnuft och genom att behandla människor på ett jämlikt sätt kommer man väldigt långt, men dessa mångfacetterade ämnen behöver ändå lyftas och dryftas som en del av vidare kunskapsinhämtning på arbetsplatsträffar, vidareutbildningar och i liknande forum för att kunna ge patienterna ett bra bemötande.

Innebörden av ordet bemötande förklaras med följande utdrag från en publikation av Socialstyrelsen:

"Ett gott bemötande i hälso- och sjukvården är en av de viktigaste faktorerna för att utveckla en mer jämlik hälsa, vård och omsorg. Bra bemötande är mer än en trivselfråga – det handlar även om kvalitet och om att bygga tillit i mötet mellan patienten och vårdpersonalen. Bemötandet har också betydelse för patientsäkerheten och kan till exempel påverka patientens mottaglighet för vård och behandling. Varje möte är unikt och behöver anpassas efter patientens behov och förutsättningar. Två experter möts på lika villkor – vårdpersonalen är expert på det kliniska, patienten är expert på sig själv. Centralt i varje möte är att ge patientens unika berättelse utrymme, lyssna och agera på den."

Dessa ord förpliktar och vi vänder oss emot att man väljer ut en grupp där det läggs en massa extra resurser på bemötandet. Vi ser det inte som ett verkningsfullt och effektivt sätt att på bred front arbeta med bemötandefrågan. Denna grupp ska naturligtvis ingå som en del i alla andra frågor som har med bemötande att göra och lobbygrupper behöver inte sponsras för att uppnå detta. Vi anser därför inte att HBTQ-diplomering/certifiering av regionens verksamheter är det som skattebetalarnas pengar eller de anställdas arbetstid ska gå till. Region Örebro län skrev i februari 2009 under CEMR-deklarationen.

Artikel 10 punkt 1 i CEMR-deklarationen:

"Undertecknaren är medveten om att diskriminering på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, egendom, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning är förbjudet."

Sverigedemokraterna anser att syftet med HBTQ-perspektiv och HBTQ-certifieringar/diplomeringar uppfylls genom undertecknandet av CEMR-deklarationen, som vi också står bakom, vi är förvissade om att vår personal kan behandla alla våra patienter med hänsyn utifrån denna artikel. Därmed anser vi att HBTQ-certifieringarna/diplomeringarna av våra verksamheter är överflödiga och enormt kostsamma och vi bedömer att de tar tid från de huvudsakliga arbetsuppgifter regionens personal egentligen ska ägna sig åt.

- I regionens verksamhet ska alla bemötas med respekt och ingen ska bli diskriminerad.
- HBTQ-frågorna ska lyftas i samma grad som alla andra frågor som behandlas under hanteringen av bemötandefrågor.

8.6 Kris- och krigsberedskap

I pandemins spår och pågående oroligheter i vårt direkta närområde, ser vi att Region Örebro län idag saknar den krisberedskap som behövs. Regionen ska ha ett beredskapslager av de produkter som fordras för att inga brister ska uppstå vid en krissituation i framtiden. En modernare inställning kring de tidigare beredskapslagren måste införas. Men för att inte dras med beredskapslagrens brister, vill vi implementera säkerhetslager. Säkerhetslager är en term som används inom lagerstyrning och logistik för att beskriva den extranivå av varor som lagerförs för att täcka avvikelser i efterfrågan eller leveranser. Det handlar alltså om att bygga en kontinuerlig buffert som minskar risken att stå utan varor vid leveransproblem. Fördelen med säkerhetslager är att varorna hela tiden används, till skillnad från beredskapslager, samt att det är mer strukturerat och har högre kapacitet, jämfört med omsättningslager som är en liknande lagringstyp.

Frågan kring allmän avsaknad av civilförsvaret är sedan Rysslands invasion av Ukraina och NATO-inträdet, viktigare än någonsin. Länsstyrelsen har i uppdrag att koordinera arbetet med uppbyggnaden av ett nytt civilförsvaret. En viktig del att börja med, handlar om att identifiera de funktioner som kräver en krigsplacering inom regionen. Det krävs även arbete med att öva Regionstyrelsen kring olika scenarion kopplat till kris eller krig. Region Örebro län ska kontinuerligt utvärdera och vidareutveckla rutiner samt berörda planer och dokument som hanterar hur vi agerar vid höjd beredskap.

- **Intensifiera beredskapsplaneringen med bland annat krigsplacering i regionens organisation.**
- **Regionstyrelsen ska övas kring höjd beredskap för att identifiera brister och arbeta fram nya rutiner.**
- **Påbörja utredning och planering för att införa säkerhetslager som innehar en buffert om 6 månader.**

9. Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Sjukvården är ett område som prioriteras högt av svenska medborgare. De är därför villiga att betala en hög skatt, vilket i sin tur ska garantera en tillgänglig vård av hög kvalitet. Patienter ska få rätt vård, i rätt tid, på rätt plats och efter deras särskilda behov. Vår skattefinansierade sjukvård har bara legitimitet om den kan leva upp till hälso- och sjukvårdslagen ambitioner. Det är därför av yttersta vikt att region Örebro län tillgodoser svenska medborgares rätt till en tillgänglig sjukvård av hög kvalitet utifrån de lagar som finns.

Svensk sjukvård har tidigare varit en förebild för omvärlden. Så är det tyvärr inte längre. Idag har Sverige långa vårdköer och alltför många patienter tvingas vänta längre än vårdgarantins 90 dagar. Inom akutsjukvården ser vi en utveckling i Örebro där en redan låg bemanning har svårt att patientsäkert klara sitt uppdrag. Med den av styrande minoriteten föreslagna nedstängningen av akutkirurgin på Lindesbergs lasarett kommer trycket på akutmottagningen i Örebro att öka än mer. Stängningen av förlossningen och nedmonteringen av Avdelning Q i Karlskoga har gjort att många i personalen jobbar inom andra regioner eller bytt yrkesbana. Bristen på kompetent personal är ett faktum.

Sverigedemokraterna ser tillgänglighet inom vården samt åtgärder för att behålla kompetent personal som särskilt prioriterade områden. I Sverige ska alla medborgare erbjudas bästa möjliga sjukvård inom rimlig tid, oavsett hemort eller plånbok. Vi vill ge vårdpersonalen den uppskattning de förtjänar i form av rimliga löner och en god arbetsmiljö. Vi vill se ett Sverige där kvalitet, tillgänglighet och säkerhet garanteras genom välutbildad och engagerad personal, ett Sverige där infödda svenskar inte diskrimineras i förhållande till personer som vistas i landet illegalt.

Självfallet bör sjukvården tillföras mer resurser, men vi ser även potential att förbättra vårdens metoder så att resurserna används mer effektivt, vilket är särskilt viktigt för att minska köerna. Det kan handla om allt från att flytta hanteringen av journaldokumentation och annat administrativt arbete eller särskilt anställda vårdadministratörer, samordning av lediga vårdplatser över hela landet till att ta bort omotiverade arbetsuppgifter som inte har någon egentlig verkan. Vi välkomnar konkurrens inom välfärdssektorn så länge detta leder till ökad valfrihet, kvalitet och patientnöjdhet. Sverigedemokraterna vill se en vård där sjukvårdspersonalen får den uppskattning de förtjänar i form av rimliga löner och en god arbetsmiljö. En vård där kvalitet, tillgänglighet och säkerhet garanteras genom välutbildad och engagerad personal som sätter patienten i centrum.

9.1 Satsa på kompetensutveckling, resursförstärkning och samarbete inom psykiatri

Psykiatri står idag inför stora utmaningar, vi har sett hur unga med psykisk ohälsa ökar och trycket på våra vårdplatser inom psykiatri eskalerat. Kompetensförsörjningen inom psykiatri hotas av ständiga resursbrister vilket i sin tur minskar regionens attraktionskraft som arbetsgivare. Tillgången på vård inom psykiatri klarar inte att möta upp det ökade behovet. Man har flaggat för att det generellt behövs fler åtgärder inom kompetens och utveckling för personalen, som ett försök att få personalen till att stanna kvar i de allt stramare arbetsförhållandena. Region Örebro län behöver stärka upp sina verksamheter för att kunna garantera våra medborgare en säker och trygg psykiatrisk vård. Samarbeten med övriga psykiatriska kliniker inom vårt geografiska närområde behöver stärkas och utvecklas så vi kan byta information, idéer och kunskap med varandra. I våra förslag till resursförstärkning och kompetensutveckling ingår inhämtandet av bättre kunskaper om psykisk ohälsa i den äldre delen av vår befolkning.

- **Möjliggör för personalen att stanna kvar inom Region Örebro län via riktad resursförstärkning och samverkan mellan kliniker samt ökad kompetensförsörjning.**

9.2 Tillgängligheten

Drop-in mottagningar är en väg att gå för att öka tillgängligheten och har även införts på samtliga vårdcentraler i länet. För de vårdcentraler som inte har personalbrist är detta bra som alternativ till tidsbeställning, men på många ställen är det samma medarbetare som håller i både tidsbokning och drop-in. Detta gör att tillgängligheten inte alltid blir större, då det ena tar ut det andra. När personalstyrkan finns på plats är detta annars ett bra och uppskattat komplement till tidsbokningen.

Många vårdcentraler har svårigheter att kunna anställa fasta läkare. Detta är ett stort problem både vad gäller kontinuiteten för patienterna och personalen, men även ekonomiskt. En konsekvens som kan uppstå när man inte får kontakt med sin vårdcentral är att man istället väljer att besöka akutmottagningen, som då blir överbelastad när de får ta hand om sådant som vårdcentralerna egentligen är till för. En annan möjlighet är även att se över vårdcentralernas öppettider, så det är möjligt att besöka dessa även utanför normala kontors- och arbetstider. Detta skulle optimera vår användning av dagens lokaler och till viss del minska behovet av utbyggnad.

Vi ser även att patienter får göra många besök i vården utan att få behandling som löser patientens problem. Patienten undersöks många gånger för samma åkomma, men utan att få den åtgärdad. Detta slösar inte bara med patientens och verksamheternas tid och resurser utan ger även ett lidande för patienten som inte får vård i tid. Detta fenomen har vuxit över tid och behöver åtgärdas så att resurser läggs på rätt saker och patienter slipper ta ledigt från jobbet och resa till och från vården flertalet gånger utan att få hjälp.

Lokalt chefskap behövs i alla våra verksamheter så att medarbetare har tillgång till sin chef och chefen har en nära översikt över den verksamhet denne har ansvar för. En bra närvarande chef får med sig medarbetarna och skapar trivsel och engagemang. Situationen med hyrläkare och personalbrist är liknande på våra sjukhus liksom på vårdcentralerna. Även här är det svårt med stängda vårdplatser och köer till operationer som följd. Mobila läkarteam är en förstärkning av tillgängligheten till sjukvården för många. Vi anser att den främst ska inriktas mot den del av befolkningen som kan ha svårigheter att själva ta sig till eller från sjukvården.

9.3 Korta vårdköerna och få bort vårdskulden

Uppdrag till Hälsa- och sjukvårdsnämnden:

- Att föreslå effektiva åtgärder för att korta vårdköerna.

Kompetensbrist, pandemi, stängda vårdplatser, sjukskrivningar och ett högt mottagande av asylsökanden är endast några av faktorerna bakom vårdköerna i vårt län. Sverige har, till största delen genom invandring, ökat sin befolkning med en miljon människor på väldigt kort tid. Vårt samhälle, våra system och institutioner är inte byggda för en befolkning på 10 miljoner. Genom att vara en attraktiv arbetsgivare kan vi få kompetent anställd personal att vilja stanna kvar inom våra verksamheter och kanske även locka tillbaka de som lämnat regionen och även de som bytt yrkesbana. Dessa behövs för att kunna bedriva en patientsäker vård utan köer och för att hinna med det ökade vårdbehovet.

För att fortsatt kunna minska köerna har vi inför 2025 års budget presenterat flera förslag på lösningar:

- **Att hjälpa varandra över regiongränserna och flytta patienter till där det finns möjlighet, personal och plats att utföra vård som det egna länet inte har möjlighet att utföra.**
- **Att titta på möjligheten att skicka patienter för vård utomlands om man inte kan lösa sina vårdåtaganden i Sverige.**

9.4 Satsning på sjukvården och arbetsmiljön

Sjukvården är den största och viktigaste uppgiften Region Örebro län har och det är också där Sverigedemokraterna lägger störst satsningar. Svensk sjukvård kännetecknas idag av bristande tillgänglighet, personalbrist, långa vårdköer, vårdplatsbrist, hög sjukfrånvaro, hyrläkare och personal som vänder sig till en annan arbetsgivare. Vårdpersonalen på våra sjukhus gör ett fantastiskt arbete trots personalbrist, stängda vårdplatser och ökat tryck i vården. Det går inte att i kronor och ören värdera de insatser denna arbetsgrupp dagligen utför.

För att kunna behålla erfarna medarbetare måste kunskap och erfarenhet löna sig. Kunniga medarbetare med lång erfarenhet slutar när löneskillnaden mellan dem och nyexaminerade sjuksköterskor krymper till nästan ingenting. Många säger upp sig och får snabbt ett nytt jobb med högre lön och bättre villkor. Skillnaderna i lön mellan en nyanställd/nyutexaminerad och en med lång anställning och erfarenhet måste vara relevanta. Genom att förbättra villkoren och arbetsmiljön kan vi också locka tillbaka de medarbetare som slutat eller de som jobbar inom andra professioner eller utomlands.

Vi ser nu att även de styrande tagit till sig vårt förslag och inför det vi förordat gällande yrkesintroduktion. Där man vid anställning bland annat ska få information om vad arbetet innehåller, hur rutiner och arbetsordningar ser ut och vad som förväntas av den som är anställd. En strukturerad yrkesintroduktion vid anställningens första tid gör att nyutbildade, nyanställda får en bra start i sitt yrkesliv. Detta bidrar till en god start för den anställde och en trygg bas att utgå ifrån. Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare som har ett effektivt resursutnyttjande och en strategisk kompetensförsörjning.

Formalia och administration skapar stress och tar tid från kärnuppgifterna hos den medicinska professionen. Att låta de olika yrkesutövarna i första hand utföra de arbetsuppgifter de är utbildade för och så långt det är möjligt befria dem från uppgifter som med fördel kan skötas av annan personal, ger vårdpersonalen mer tid för patienterna. En arbetstidsrevidering ska göras för att se över arbetstiderna och hur dessa eventuellt kan förändras och bli bättre för att öka trivselen och förbättra arbetsmiljön för regionens medarbetare.

- Erfarenhet ska premieras med skälig löneutveckling.
- Minska vårdpersonalens administrativa börda så att fler patientbesök per läkare och sjuksköterska kan genomföras.
- En strukturerad yrkesintroduktion ska genomföras vid anställningens första tid.

9.5 Telefontillgängligheten

Uppdrag till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Öka telefontillgängligheten på de vårdcentraler som inte uppfyller målen, genom kartläggning av samtal och tider för att kunna schemalägga medarbetare till arbetsuppgiften.

För att kunna ge rätt vård i rätt instans krävs att vi har en fungerande första linje i sjukvården och där är primärvården central med våra vårdcentraler. De måste ha möjlighet att ta emot de människor som kontaktar dem. Brist på medarbetare är den största anledningen till att så inte är fallet idag. Tillgängligheten till kontakt varierar stort i länet och gör att vårdgarantin inte alltid kan hållas. Det som gjorts på vissa vårdcentraler i länet för att få högre telefontillgänglighet är att man kartlagt hur många samtal som kommer in och på vilka tider på dagen. Man har mätt samtalens längd och tagit ut ett snitt, därmed har man kunnat se hur många timmar som går åt till just detta arbete och kunnat schemalägga medarbetare efter den informationen. Det här behöver göras på de vårdcentraler som idag inte uppfyller målen om telefontillgänglighet, för att få en mer jämlik vård och bättre tillgänglighet över hela länet.

- Telefontillgängligheten ska öka.

9.6 Länsklinikernas betydelse och styrning

En viktig kugge i sjukvården är de mindre sjukhusen, där man har en god personkännedom, korta beslutsvägar och stor känsla för ansvar. Högspecialiserad vård kräver dock att den utförs på färre ställen, då den innefattar mycket specialkunskap och dyr teknik. Vilka diagnoser som faller inom just högspecialiserad vård måste vi enas om nationellt. Att sprida ut delar av den högspecialiserade vården i regionen och på så vis stärka de mindre sjukhusens kapacitet samt utbud bidrar till en högre attraktionskraft när det kommer till personalrekrytering och en god och nära vård. Olika typer av volymvård kan flyttas till mindre sjukhus, så att verksamhet och kompetens sprids ut för att upprätthålla annan, mer akut vård.

Ett lokalt ledarskap med en större andel som har det odelade ansvaret för det medicinska, ekonomiska och administrativa arbetet skulle kunna ge förutsättningar till en bättre vård. Varje sjukhus och enhet ska ha närvarande ansvariga chefer med ett antal underställd personal. Ifrågasättandet gentemot länskliniker ökar från sjukhusen i Karlskoga och Lindesberg, framför allt är man är oförstående över varför vi ens har länskliniker. Erfarenheter som vi kunnat ta med oss utefter att verksamheter vid Karlskoga och Lindesbergs lasarett stängts eller har försämrats har lett till en ökad oro hos länsinvånarna i dessa områden. Orsakerna till dessa försämringar har sina förklaringar hos den styrande majoriteten där de pekar på att patientsäkerheten inte kunnat garanteras men även av andra orsaker såsom rena ekonomiska anledningar.

Rädslan att ta obekväma beslut som kan leda till färre röster och ett eventuellt maktskifte finns med i åtanke hos den politiska majoriteten, det som missas är alla de röstberättigade medborgare som lever och verkar i upptagningsområdena kring de mindre sjukhusen. Att politiskt tillsätta människor utan erfarenhet från sjukvård har svårt att fullt ut begripa den är en faktor som kan göra att man fattar beslut som inte fungerar i verkligheten. Länsklinikerna är, enligt Sverigedemokraterna ett exempel på det. Det är dags att göra om och göra rätt – lyssna på professionerna och reducera den politiska överbyggnaden till förmån för de som ska göra jobbet!

- **En god och nära vård med lokalt ledarskap och kortare beslutsvägar.**
- **Utreda vilka länskliniker som kan avvecklas med syftet att säkerställa en mer jämställd och nära vård.**
- **Decentralisera vården samt erbjud en jämlik vård i hela Region Örebro Län.**

9.7 SPOT team – specialistpsykiatriska omvårdnadsteam

Vi är positiva till att införa SPOT team i länet som ett komplement till övrig psykiatrisk vård. Dessa team medför en mer jämlik, personcentrerad och nära vård, då den sker i patientens hem. Personalen får en djupare uppfattning om patientens problem och det gör att verksamheten kan optimera behandlingen och sätta in rätt resurser.

9.8 E-Hälsa

Medborgarnas ökade möjligheter att använda sig av olika digitala kommunikationsvägar innebär också att förväntningarna på offentlig verksamhet och service ökar. Region Örebro län förväntas tillhandahålla digitala lösningar, som dessutom är tillgängliga dygnet runt. 1177 är en framstående tjänst som finns tillgänglig över telefon och via internet, för att bland annat boka och avboka tider eller lista om sig på annan vårdcentral. En bred marknad har dock vuxit fram från privat sektor, där digitala läkarbesök har blivit allt vanligare.

Mycket kan göras inom det digitala området för att underlätta både för anställda och för patienterna och det gäller att regionen är i framkant för att hänga med i den snabba utvecklingen av nya digitala möjligheter. Den viktiga balansen framöver kommer dock landa i att tillhandahålla digital service till alla som önskar den, men samtidigt erbjuda ordinarie service även för de patienter som inte är lika bekväma med det digitala samhället.

- **Region Örebro län ska tillhandahålla en likvärdig eller bättre digital service jämfört med privata digitala alternativ.**
- **Balansen mellan digitala och fysiska besök ska upprätthållas så att samtliga patienter får en likvärdig vård utefter sina förutsättningar, behov och önskemål.**

9.9 Patientsäkra förlossningsvården i Karlskoga

Uppdrag till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Att skyndsamt återöppna förlossningen vid Karlskoga lasarett.
- Att återställa eftervården vid Avdelning Q på Karlskoga lasarett.

Det råder stora skillnader inom prioriteringarna över förlossningsvården i regionen. I flera år har de så kallade sommarsamordningarna skett, där semesterledighetens prioriteringar orsakat att förlossningen i Karlskoga stängts ned under sommaren, till förmån för Örebros förlossningsverksamhet. Anledningen har varit att det inte finns tillräckligt med personal tillgänglig, trots beslut om att vi ska bedriva två förlossningsverksamheter i regionen.

Från och med juni månad år 2019 har förlossningen i Karlskoga stängts ned med motiveringen att patientsäkerheten inte kan säkras. Detta är inte förvånande mot bakgrund av att verksamheterna har ojämlika förutsättningar. För att verkställa de politiska besluten krävs nu mer handling och inte enbart ord, för att säkerställa att de politiska besluten faktiskt efterlevs. Det råder brist på kvalificerad personal i alla regioner och då är det viktigt att vår region gör sig attraktiv som arbetsgivare.

Sverigedemokraterna anser att situationen inom förlossningsvården i Region Örebro län inte är en plötslig händelse, utan menar att de satsningar som uteblivit, nu får till följd att berörda verksamheter drabbas hårt. Sverigedemokraterna står fast vid att förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett skall återöppnas i egen regi.

Att den styrande majoritetens försök att upphandla förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett var ett enkelt sätt att skjuta ifrån sig ansvaret samt visar på oviljan att faktiskt kunna erbjuda en jämlik kvinnosjukvård i hela regionen. Den utredning som presenterades under hösten 2019 sammanfattade väl vilka resursförstärkningar som krävdes för att en patientsäker förlossningsvård kan bedrivas vid Karlskoga lasarett.

Regionfullmäktige har beslutat att förlossningen vid Karlskoga lasarett skall återöppnas när kompetenserna som behövs har rekryterats, detta skall ske så snart som möjligt.

- **Region Örebro län ska skyndsamt återöppna förlossningen, senast 2026 i Karlskoga.**
- **Vi ska bedriva en patientsäker förlossningsvård i Karlskoga.**
- **Eftervården vid Avdelning Q skall erbjuda samma vård som tidigare.**

9.10 Barnhälsovården

Många barnmorskor har slutat sitt arbete i regionen, särskilt vad gäller de västra delarna av länet. Detta har medfört att vi har en brist på barnmorskor. En stor andel gravida är idag även överviktiga vilket ofta gör att vårdbehovet blir större genom graviditeten. Om man tittar på behovsindex kan en barnmorska ge 50 barn hela barnhälsovårdspaketet. Vi måste därför ta höjd för att vi har korrekt mängd medarbetare för att klara av detta åtagande på ett bra sätt.

- **Region Örebro län ska säkerställa barnhälsovården genom att man klarar nutida och framtida personalbehov.**

9.11 Barnhälsovårdens hembesök

Uppdrag till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- **Öka andelen hembesök inom barnhälsovården.**

Enligt barnhälsovårdsprogrammet görs två hembesök till alla under första levnadsåret, till nyfödda och vid 8 månaders ålder. Om man ser bakåt i tiden har det sett väldigt olika ut gällande täckningsgrad för hembesök. Prioriteringar har gjorts som resulterat i att vissa familjer fått många hembesök medan andra nyblivna familjer inte fått något alls. En jämlik vård betyder inte att alla ska få lika, men att man helt tar bort möjligheten för vissa och att andra därmed får många besök, är inte jämlikt.

Värdet med hembesöken är stort och borde prioriteras högre. Man knyter kontakter utifrån familjens förutsättningar, föräldrarna kan ställa frågor och BHV-sköterskan kan ge information som härrör till trygghet i hemmet. Man har också möjlighet att upptäcka familjer som kanske behöver extra stöd eller barn som far illa. Då både tillgången till och deltagandet i föräldragrupper länge varit låg och minskar ytterligare, blir det än mer viktigt att hembesöken genomförs för att barnhälsovårdens sjuksköterskor ska kunna etablera en förtroendefull relation med föräldrarna och få en bild av familjens situation.

- **Alla som är inskrivna i BHV ska erbjudas hembesök inom 14 dagar efter förlossning samt när barnet är 8 månader gammalt.**

9.12 Utöka kompetensen inom vårdcentralerna

Primärvården är oftast patienternas första möte med sjukvårdssystemet. Det är där ansvaret vilar för att de snabbt och säkert undersöks och vid behov leds vidare till rätt instans. Sverigedemokraternas vision är att den bör medverka till att främja folkhälsan och erbjuda god och jämlik vård. Den bör på ett gott sätt ansvara för all hälso- och sjukvård som inte behöver sjukhusens speciella resurser.

Nu genomförs en stor organisationsförändring i Sverige gällande "Nära vård". Detta innebär bland annat att regionerna och kommunerna ska samarbeta bättre med varandra. "Nära vård" innefattar vård från kommunernas ansvarsområde fram till specialistsjukvården. Patienten ska inte bollas runt till olika vårdinstanser, utan få ett klart besked om vården från första kontakt.

Innan man kan införa "Nära vård" och få bort den sjukhustunga vården man menar finns idag, behöver man lösa den stora otillräckligheten på läkare som finns inom primärvården. Det låga antalet vårdplatser man har idag kunde kanske ha fungerat om den "Nära vården" varit klar och utrustad med den kompetens som behövs. Som det är nu har man inte täckt upp för detta utan vårdplatsbristen är ett faktum. Innan den "Nära vården" är på plats anser inte Sverigedemokraterna att man kan bibehålla patientsäkerheten med de få vårdplatser som finns nu.

Även när det gäller den psykiatriska kompetensen inom "Nära vård" behöver verksamheten utökas med kompetens inom exempelvis psykologisk behandling, diagnostik och, psykoterapi. Tidigare erfarenheter av exempelvis psykologresurs inom primärvården har varit goda och kan minska vårdtrycket på allmänpsykiatrin.

Samtidigt skapas då möjlighet till tidiga insatser inom viktiga områden såsom exempelvis unga och äldre med psykisk ohälsa. Vidare talar studier för att män som begår dödligt våld mot kvinnor ofta söker hjälp vilket innebär att en sådan resurs kan bidra till att minska våldet mot kvinnor i samhället. Vi anser att våra förslag minskar såväl mänskligt lidande som negativa samhällsekonomiska konsekvenser på sikt.

- **Utöka våra vårdcentraler med kvalitativ kompetens för verksamheternas behov.**

9.13 Ta bort den övre åldersgränsen för kallelse till mammografi

Uppdrag till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Att ta bort den övre åldersgränsen för att få en kallelse till mammografiundersökning.

Bröstcancer är den vanligaste cancersjukdomen bland kvinnor och den drabbar oftast kvinnor i medelåldern eller äldre. Medianåldern är 64 år. Region Örebro län kallar alla kvinnor mellan 40–74 år till avgiftsfri mammografi. Det är välkänt att var femte kvinna som drabbas av bröstcancer är äldre än 74 år. Att man som Region Örebro län har remisstvång för att få en mammografiundersökning utanför det åldersspann som kallas, innebär försvårande omständigheter för dem som på eget initiativ vill fortsätta att göra kontrollerna. Det borde vara högprioriterat att göra vad vi kan för att tidigt upptäcka och framgångsrikt behandla bröstcancer för kvinnor i alla åldersgrupper. Tidig upptäckt - räddar liv.

Enligt Socialstyrelsen är mammografi ett effektivt sätt att tidigt kunna hitta bröstcancer och därmed minska dödligheten hos de kvinnor som insjuknar. Det finns inga medicinska skäl till att behandla yngre och äldre kvinnor olika, utan bedömningen måste ske utifrån patientens tillstånd som helhet och detta ska ligga till grund för vilka vårdinsatser som erbjuds. Sverigedemokraterna tycker att såväl yngre som äldre kvinnors liv är värda att rädda, och livet tar inte slut efter 74 år.

För att ha en jämlik vård där vi inte diskriminerar äldre kvinnor ska den övre åldersgränsen för att kallas till avgiftsfri mammografi tas bort.

- Alla kvinnor över 40 år ska kallas till mammografiundersökningar.

9.14 Akutmottagningarna

Uppdrag till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Öka andelen fasta akutiäkare på akutavdelningarna.
- Öka antalet sjukdomsbedömningar där ambulans kan köra patienter till rätt vårdavdelning utan att behöva passera igenom akutmottagningen.

En akutmottagning ska aldrig vara fullbelagd. Akutmottagningen är till för extraordinära, brådskande händelser som exempelvis när olyckor har skett. Är akutmottagningen redan full, går det inte att bedriva en bra akutverksamhet. Övriga avdelningar måste ha tillräckligt med vårdplatser och medarbetare så att patienterna från akutmottagningarna kan placeras ut på rätt avdelning då de är klara att flyttas.

Att ha inlagda patienter kvar på akutmottagningen gör att den egentliga akutsjukvården blir lidande, då medarbetarna måste ta hand om patienter som inte hör hemma på avdelningen. Händer en stor olycka måste det finnas kapacitet att klara av detta, även nattetid. Trycket på akutmottagningarna ökar och det är viktigt att våra tre akutmottagningar är fullvärdiga och att personalbemanningen är anpassad så att man kan leverera en patientsäker vård. De akuta besöken har ökat markant de senaste åren.

Idag söker sig folk till akuten när de egentligen skulle söka sig till en annan vårdinrättning, företrädesvis primärvården. Det är ett viktigt arbete för Regionen att nå ut med information om vart man ska vända sig när man söker vård.

- Patienter som ska till annan vårdavdelning ska snarast flyttas från akuten till rätt plats.
- Ambulanserna ska kunna köra patienter till rätt vårdavdelning direkt och därmed avlasta akutmottagningarna.
- Vi ska ha kvar akutmottagningarna på våra tre sjukhus i länet.

9.15 Drogtest av all sjukvårdspersonal vid nyanställningar och längre vikariat

Uppdrag till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Att införa drogtest i samband med tillsvidareanställning och längre vikariat för medicinsk personal.

På samma sätt som regionen har till uppgift att bekämpa drogmissbruk, ska regionen som arbetsgivare och för normbildnings skull, föregå med gott exempel och införa drogtest av all medicinsk personal. Vi ser detta som en viktig markör för att visa att drogmissbruk inte är acceptabelt tillsammans med ett ansvarsfullt arbete inom hälso- och sjukvården.

9.16 Fast vårdkontakt

I vården sker många överlämnanden och mottaganden såväl av patienter som av information. Det är primärvården som koordinerar detta arbete och ansvarar för att patienterna lotsas rätt. De ska känna trygghet i att primärvården är skicklig på att remittera till rätt specialist när det behövs. Alla som behöver en fast vårdkontakt bör erbjudas detta. Behovet avgör om det ska vara en läkare, i första hand en specialist i allmänmedicin, eller någon annan för ändamålet lämplig yrkeskategori.

- Fast vårdkontakt ska erbjudas alla som behöver detta.

9.17 Fast läkarkontakt

Man ska som patient få träffa samma läkare varje besök man gör i primärvården, där läkaren och patienten är kända för varandra och det finns kännedom om patientens bakgrund, aktuella livssituation och personlighet. Läkaren man träffar har inte bara medicinska kunskaper, utan det uppstår också en tillit och ett förtroende mellan denne och patienten. Det tar tid att bygga upp, och det är här vi idag har de stora bristerna då alldeles för många av läkartjänsterna på vårdcentralerna bemannas av tillfälliga hyrläkare.

Arbetet för en minskning av hyrläkare och en ökning av anställda läkare specialiserade inom allmänmedicin behöver intensifieras.

- Möjlighet att få fast läkarkontakt ska finnas för alla som önskar det.

9.18 Värna primärvården i hela länet

Det ska finnas god och nära vård i hela länet, det är därför viktigt att behålla de vårdcentraler som fungerar bra även utanför centralorterna. Den centralisering av vårdcentralerna som de styrande i regionen nu genomför medför tidskrävande och kostsamma resor, vilket i sin tur ger ökat lidande för våra mest sköra patienter. Ett ökat resande kommer även ske på medarbetarnas arbetstid vilket kommer att sänka tillgänglighet och effektivitet ytterligare.

Regionen riskerar att förlora sjukvårdspersonal om vårdcentraler som fungerar bra läggs ner, vi vill istället värna om personalen, som trivs och gör stora insatser på vårdcentraler runt om i länet.

Vi anser inte att nerdragningar på den nära vården gynnar medborgarna på landsbygden. Nerläggningarna och centraliseringen går emot de satsningar som tidigare gjorts i syfte att flytta ut vården till vårdcentralerna. Att centralisera vården gör det svårare att leva på landsbygden vilket bidrar till en negativ spiral med utflyttningar som följd. Sverigedemokraterna vill istället underlätta för människor att bo på landsbygden.

- Regionen ska tillhandahålla en god och nära vård och säkerställa att även invånare på landsbygden har tillgång till vård i sin närhet.

9.19 Förebyggande hälsovård

En grundförutsättning för god livskvalitet är god hälsa. Genom sitt val av livsstil ansvarar individen i första hand själv för sin hälsa och vår livsstil har en direkt påverkan på hur vi mår på insidan. Sju av tio personer dör idag av livsstilssjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar och typ-2 diabetes. Det är sjukdomar som utvecklas under lång tid innan symptom uppträder och patienten söker vård och stöd hos sjukvården. Genom förebyggande arbete kan man minska mänskligt lidande, förbättra människors livskvalitet och göra stora besparingar inom vården. Det förebyggande arbetet kring ohälsosamma matvanor, överdriven alkoholkonsumtion, otillräcklig fysisk aktivitet, tobak och andra droger är viktigt, liksom kampen mot det stora antalet oönskade graviditeter och aborter som sker i vårt samhälle och ökningen av sexuellt överförbara sjukdomar. Regionen ska ha ett aktivt folkhälsoarbete och uppmuntra till en hälsosam livsstil men även lyfta det betydande egna ansvaret man personligen har för att ta hand om sig själv och sin hälsa för att må bra och vara frisk.

Genom att genomföra hälsosamtal med länets innevånare kan man upptäcka början till många tillstånd som kan leda till sjukdomar i framtiden. Man kan därmed förebygga exempelvis diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar med ett ändrat beteende och en ändrad livsstil. Hälsosamtal genomförs i endast två kommuner idag i regionen, när man fyller 40, 50, 60 och 70 år. Där samtalar man om levnadsvanor och tar bland annat blodtryck och blodprov. Sverigedemokraterna vill utreda hur kostnaderna och möjligheterna ser ut för att införa dessa hälsosamtal i alla regionens kommuner. Ett framtida drömscenario är att hälsosamtal ska ske vartannat år för alla i regionen från det år man fyller 40, men det får bli när personalbemanningen på vårdcentralerna är säkrad.

Sverigedemokraterna vill se ett mer aktivt samarbete mellan skolhälsovården och regionen när det gäller skolungdomars hälsa. Skolungdomars psykiska ohälsa behöver tas på allvar och ges mer resurser. Den alltmer överviktiga befolkningen kommer innebära stora belastningar på sjukvården i framtiden, om inte riktade insatser mot överdriven fetma görs tidigt. Viktigt är också kampen mot ätstörningar bland ungdomar. Därför är det viktigt att regioner uppmuntrar skolor att servera näringsrik och god kost som barnen äter. Genom att utrusta medborgarna med kunskap och möjligheter till att leva ett hälsosamt och positivt liv och vad det egna ansvaret innebär för den egna hälsan, kan livsglädjen öka och i takt med detta minskar långtidssjukskrivningar, missbruk och andra sociala problem. Det är även av vikt att hälsoförebyggande insatser är individfokuserade, med koppling till den enskildes socioekonomi och levnadsstandard, framför gruppinsatser som utgår från bostadsort. Detta för att undvika diskriminerande vårdinsatser som överprioriterar utanförskapsområden.

- **Utred möjligheten och kostnaden för att införa hälsosamtal för åldrarna 40, 50, 60 och 70 år i hela Region Örebro Län**
- **Det betydande egna ansvaret för sin hälsa och sitt välmående ska lyftas fram mer i det hälsofrämjande arbetet än vad som görs idag.**

10. Forskning och utbildning

I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 18 kap 2 (paragraf) fastslås att "regioner och kommuner ska medverka vid finansiering, planering och genomförande av dels kliniskt forskningsarbete på hälso- och sjukvårdens område, dels folkhälsovetenskapligt forskningsarbete. Regioner och kommuner ska i dessa frågor, i den omfattning som behövs, samverka med varandra och med berörda universitet och högskolor. Vi ser betydelsen av att forskning och utbildning vid Örebro Universitet kan sammankopplas med kompetensbehov och utveckling av nya tekniska lösningar vid Universitetssjukhuset i Örebro. Den kliniska forskningen, på alla nivåer, ska enligt vår uppfattning vila på vetenskaplig grund och vara fristående från politisk påverkan.

De grundläggande värderingarna för denna beredning måste utgå dels från regioninvånarnas krav på jämlik vård över landet och ifrån förväntningarna på att vården kan erbjuda moderna och patientsäkra behandlingsmöjligheter. Finansiering sker i huvudsak via statlig ALF-ersättning för utbildning, statlig ALF-ersättning för klinisk forskning samt regionbidrag. Den statliga ALF-ersättningen sker dock inte med jämn fördelning till de sju olika universitetssjukhusregionerna. Region Örebro blir drabbat på ett negativt sätt. Vi i Sverigedemokraterna i region Örebro anser att det är viktigt att påpeka detta och att en jämnare fördelning av medel bör undersökas på riksdagsnivå.

11. Kollektivtrafiknämnden

11.1 En tillgänglig kollektivtrafik i en levande landsbygd

Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig i hela regionen. Alltför stora neddragningar av busslinjer på landsbygden är förödande för de människor som valt att leva och verka utanför våra städer. När kollektivtrafikens konkurrenskraft stärks, vill vi utveckla det kollektiva resandet i stället för att avveckla detta inom stora delar av regionen. En väg att ytterligare stärka kollektivtrafikens konkurrenskraft är att öka dess tillgänglighet inom regionens alla delar.

Medan det varit svårt att upprätthålla vissa linjer på grund av få resande, bör särskilda satsningar i dessa delar av länet göras med anropsstyrd trafik. Vi behöver marknadsföra och utöka närtrafiken på landsbygden och se till att få större utnyttjandegrad. En modern kollektivtrafik är nödvändig i ett modernt samhälle, linjetrafiken passar kanske inte i dagens samhälle överallt. Prioritera och satsa på rätt saker inom kollektivtrafiken på landsbygden för att få en bättre kostnadstäckning.

Vi tillför därför riktade medel för att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig för våra medborgare som bor på landsbygden. För att upprätthålla eller att skapa fungerande kollektivtrafik i hela vår region avsätter Sverigedemokraterna i denna budget 20 miljoner kronor till att utveckla landsbygdstrafiken.

Vi vill att alla pågående arbete och kommande kostnader för de så kallade BRT-bussarna i Örebro skall stoppas. I stället vill vi stärka kollektivtrafiken generellt och särskilt i regionens mer lantliga delar. Dessutom kommer BRT att inverka negativt på framkomligheten för annan trafik vad avser några av Örebros viktigaste trafikleder. När dessutom de styrande som en anledning till BRT anger starkt ökande trafikströmmar i Örebro, så är detta en ekvation som inte går ihop.

Ny teknik med nya drivmedel av fordon blir alltmer synliga. I näraliggande regioner som t ex Mariestad i Västra Götalands län har man börjat använda sig av vätgas. Denna teknik ger inga avgaser utan lämnar endast vatten som restprodukt. Framställningen och lagringen av vätgasen förefaller förhållandevis enkel men lär i stället vara energikrävande. Vi vill verka för att tekniken ska introduceras även inom vår region när vi skaffat oss mer kunskap och erfarenhet om vätgasens för- och nackdelar.

11.2 Kollektivtrafiken skall utvecklas

Underskotten inom kollektivtrafiken växer i takt med att omvärldsläget förändras, ökade drivmedelspriser är ett exempel på omständigheter som ökar kostnaderna.

Med tanke på det extremt tuffa ekonomiska läget behöver nytta och kostnader ställas i paritet till att servicen skall upprätthållas. Mot bakgrund av detta kan bränslet bytas ut mot diesel och på så vis bidra till minskade kostnader för busstrafiken som regionen tillhandahåller, vilket kan leda till att fler landsbygdslinjer kan behållas.

Råvarorna till den HVO som används som drivmedel i Sverige är animaliska fetter från slakteri och fiskindustri, palmolja, PFAD, raps, använd matolja och tallolja. PFAD är en fraktion härsken palmolja som avskiljs vid raffineringen. Under förra året tillverkades knappt 4 procent av den HVO som användes i Sverige av inhemska råvaror, främst tallolja. Övriga råvaror importerades från flera olika världsdelar. Palmolja och PFAD hämtades från Indonesien, där avskogningen av regnskog är ett stort problem.

- **Användningen av HVO skall tillfälligt pausas i syfte att reducera kollektivtrafikens kostnader.**
- **Kollektivtrafiken behöver kompenseras utifrån att kostnaderna successivt har ökat.**

11.3 Öka tryggheten och servicen i kollektivtrafiken

Det är tyvärr emellanåt svårt att upprätthålla trygghet och service inom kollektivtrafiken. Vi kommer att verka för att tryggheten blir säkerställd både för personal och resenärer. Man ökar nu antalet kontrollanter men det är också viktigt att man riktar insatserna till de områden där de behövs som mest. Ökad kamerabevakning är också en väg att gå till en tryggare kollektivtrafik. Stora biljettintäkter går förlorade via dålig betalningsmoral. Vi Sverigedemokrater vill därför att kontrollverksamheten skärps ordentligt. Våra förslag till ökad trygghet för alla resenärer gäller i högsta grad då det rapporterats om att såväl kontrollanter som chaufförer blivit utsatta för hot och våld. Sverigedemokraterna menar att man ska genomföra flest biljettkontroller där problemen med betalningsvägran anses vara störst. Vi föreslår därför att civilklädda kontrollanter skall kunna sättas in där problem ofta kan uppstå.

- **Betalningskontroller ska vara effektiva så att en god betalningsvilja i kollektivtrafiken kan upprätthållas.**
- **Civilklädda kontrollanter ska sättas in där problem ofta uppstår.**

12. Regional tillväxt

12.1 Överlåt huvudmannaskapet vid Kävesta samt Fellingsbro folkhögskolor

112 av Sveriges 154 folkhögskolor har huvudmän i form av olika folkrörelser, ideella organisationer, stiftelser samt föreningar. Folkhögskolorna får sin finansiering från sina huvudmän, men även statsbidrag för att kunna bedriva sina verksamheter. Kävesta folkhögskola driver idag kurser i dans, musik, form och konst samt en allmän linje. Givetvis hade vi gärna sett att Region Örebro län hade haft kvar denna verksamhet. Men i en tid av en ekonomisk obalans i regionen, väljer vi att prioritera kärnverksamheterna, där bland annat hälso- och sjukvården är i ett akut behov av stora ekonomiska tillskott.

Fellingsbro folkhögskola har ett flertal kurser som stämmer väl in gentemot regionens uppdrag, då flera av utbildningarna inriktar sig mot vårdyrken. Här ser vi att de kurser som har fokus mot just vårdyrken och teckenspråkstolkning, med fördel kan fortsatt finansieras av regionen. Därmed anser vi att uppdraget att förvalta samt vara huvudman för Fellingsbro folkhögskola inte behöver ligga under regionens ansvar, utan kan avyttras, alternativt delfinansieras med regionala medel.

Sverigedemokraterna avsätter ekonomiska medel i vårt budgetförslag till Fellingsbro folkhögskola, syftet med detta är att säkerställa att de kurser som har ett nära samband med regionens kärnuppdrag ska lyftas fram och prioriteras av en ny aktör.

- **Avyttra huvudmannaskapet för Kävesta samt Fellingsbro folkhögskolor.**
- **En sammanslagning med Kulturnämnden skall verkställas eftersom samordningsvinster föreligger, detta leder till minskade kostnader.**
- **Ge nämnden för Regional Tillväxt i uppdrag att undersöka möjligheterna till andra driftsformer och utreda ett annat huvudmannaskap för Fellingsbro samt Kävesta folkhögskola.**

12.2 Avveckla Region Örebro läns deltagande i Central Sweden

Uppdrag till Nämnden för Regional tillväxt:

- **Att verka för att avsluta samarbetet med Central Sweden.**

Central Sweden är en ideell förening vars medlemmar är Region Dalarna, Region Gävleborg och Region Örebro län. Målet med Central Sweden är att utifrån ett EU-perspektiv bidra till förverkligandet av medlemmarnas regionala utvecklingsstrategier och program. Region Örebro län har en naturlig attraktionskraft utifrån sitt geografiska läge, med goda kommunikationsvägar till många större städer. Sveriges största järnvägsknutpunkt ligger i länet, vilket skapar förutsättningar för en god regional utveckling.

Med tydligare uppdragsbeskrivningar till Central Sweden samt ett ökat fokus mot regionens nytta av detta samarbete så kan vi se potentiella fördelar med denna samverkansform. Under senare år har inget konkret presenterats som har varit av nytta för regionen, Region Örebro län är tillsammans med övriga Sverige nettobetalarare till Eu vilket inte kan anses vara till gagn för regionens skattebetalare.

Vi anser inte att vinsten med deltagandet i Central Sweden motsvarar kostnaden och väljer därför att avsluta deltagandet.

- **Samarbetet med Central Sweden ska avslutas.**

12.3 Kostnadseffektiviserande uppdrag

Vi anser att Regional Tillväxt är en viktig och central medspelare inom området att utveckla och konkurrenslyfta Region Örebro län. Arbetet med innovation och utveckling är viktig för att regionen ska kunna tillgodogöra sig vinster utefter de reella behov som vi ser idag. De driftramar och resultat som speglar nämndens uppdrag visar på att det finns utrymme för att göra en del besparingar inom dess verksamheter. Vidare anser vi att regional tillväxtnämnd i sitt uppdrag ligger nära kulturnämnden med sitt arbete med inriktning mot det kulturella arbetet. Nämndernas förvaltning är idag densamma och vi ser fördelar med att slå samman dessa nämnder, på det viset effektiviserar samt lyfter vi fram fokus i nämndernas uppdrag mot både kultur som näringsliv.

I spåren av pandemin med Covid-19 har många arbetssätt förändrats och utvecklats, exempelvis har många resfria digitala möten och fysiska möten som är säkra ur ett smittskyddsperspektiv genomförts. Genom digitala möten har man kunnat hålla kostnaderna nere och därigenom använt resurserna bättre ur ett kostnadseffektivt perspektiv. Sverigedemokraterna prioriterar återigen att ge nämnden full uppräknings avseende lön och prisjustering.

- Resor samt möten ska reduceras då vi i spåren av Covid-19 ser att digitala möten är positivt ur ett ekonomiskt perspektiv.
- En sammanslagning av regionens tillväxtnämnd och kulturnämnd skall genomföras.

12.4 Satsa på bevarande och utökad marknadsföring av länets fornminnen

I Örebro län finns ett omfattande kulturarv med kulturmiljöer, kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk och fornminnen. Dessa utgör delar av vår historia, kulturarv och binder oss samman med tidigare generationer. De är viktiga identitetsskapare för invånarna i regionen, men även som besöksmål för utifrån kommande besökare. De förmedlar det som varit typiskt på olika platser i regionen och ingår som en stor och viktig del för möjligheterna till turism till regionen.

Vissa av fornminnena är i dåligt skick och behöver vårdinsatser för att kunna fortsätta bevaras till eftervärlden. Dessutom finns behov av marknadsföring för att lyfta fram fornminnena för möjligheter till besök. Insatser bör hanteras av expertis samordnad av Länsstyrelsen och Örebro länsmuseum för bevarande, kunskapsökning och för ökad turism. Detta innebär insatser både för bevarande av kulturarvet och för att öka möjligheterna för turism till länet och därmed utökade möjligheter för länets besöksnäringar. Att inrätta en regional kulturarvsfond är ett konkret exempel på hur det skulle vara en vinst att bevara den regionala kulturhistoriska förankringen för regionens medborgare för framtiden.

Det kan exempelvis vara att bevara och levandegöra historiska byggnader, äldre föremål, historieberättande eller vistradition med anor bakåt i tid. Att få närmare kontakt och starkare band till det som utmärkt våra tidigare generationer skapar sammanhang, delaktighet och bidrar till identitetsskapande i samhället.

- Satsa på vårt kulturarv samt turismen inom regionen.
- Inrätta en regional kulturarvsfond i Örebro län.

12.5 SMR-reaktor i Örebro län

Uppdrag till Regionala tillväxtnämnden:

- Att undersöka förutsättningarna för en framtida etablering av SMR-reaktor i Örebro län.

Vi behöver i Region Örebro län ta ansvar för energiförsörjningen, bidra till utveckling och gynna företag. Energiförsörjningen är centralt viktig för hela vårt samhälle, för medborgare, företag och verksamheter. Elpriserna måste vara rimliga, det behöver finnas tillräcklig och jämn tillgång på el, dessutom behöver det i Sverige produceras mycket mer el än tidigare eftersom verksamheter elektrifieras i allt högre grad. Därför behövs mer och pålitlig energi och satsningar på SMR-reaktorer (Small Modular Reactors).

Sverigedemokraterna ser behoven av fossilfri el, pålitlig energitillgång och ett hållbart, miljö- och klimatanpassat energisystem. Dagens negativa läge i Sverige med höga elkostnader, brist på tillräckligt med tillförlitlig, robust och planerbar fossilfri el, måste mötas upp med välfungerande lösningar. Flera måste ta ansvar för att få fram en pålitlig energinfrastruktur i Sverige. Här utgör regionerna och vår region en viktig del.

Idag behövs lagförändringar på nationell nivå för att bland annat tillåta anläggning av kärnkraftsreaktorer på fler platser än de idag tre tillåtna och för att tillåta fler antal reaktorer. Idag tillåts endast att nya kärnkraftsreaktorer får ersätta permanent avstängda reaktorer, vilket innebär att tio stycken reaktorer är möjliga. Tidöavtalet innebär att nödvändig lagstiftning ska utarbetas. Men nationell lagreglering behöver inte inväntas för att på regional nivå redan nu lägga fram en positiv inställning för etablering i regionen och påbörja planering. En sådan skulle visa innovationsintresse, ansvarstagande och tidigt möjliggöra satsningar och samverkan. Det skulle bidra till möjliga näringslivssatsningar och utveckling i regionen, genom visad vilja till säkrande av elproduktion och tydlig innovationsvilja.

Traditionellt har investeringar i kärnkraftsreaktorer inneburit stora summor. Genom den tekniska utvecklingen kan kommuner, regioner och företag framöver ha råd med de mindre serietillverkade SMR-reaktorerna. Enligt rapportering har redan flera svenska kommuner visat intresse för SMR-reaktorer, som innebär lägre investeringskostnader. I exempelvis Finland, Estland (där Sverige genom Vattenfall deltar i SMR-utveckling), Frankrike och Kanada satsar man på minireaktorer, intresse finns även i Storbritannien, Polen och USA.

Den nya regeringen 2022 med Sverigedemokraterna som stöd, ställer sig positiva till att förändra lagstiftningen så att etablering av fler kärnkraftsreaktorer på fler platser ska bli möjligt, samverkan och planering för detta har påbörjats. För att öka elproduktionen och bidra till ett välfungerande energisystem samt möjliggöra utveckling och jobbtillfällen, bör Region Örebro län visa intresse för detta, söka samarbetspartners (möjligen närliggande regioner och andra intressenter) och undersöka möjligheterna för eventuell etablering av SMR framåt i tid.

- **Region Örebro län ska undersöka förutsättningarna för en framtida etablering av SMR-reaktor i Örebro län.**

13. Servicenämnden

13.1 Högre krav på lokalproducerade livsmedel i regionens upphandlingar

Uppdrag till Servicenämnden:

- Att styra upphandlingsavtal till lokala producenter och över tid använda lokalproducerade varor av de varuslag som tillverkas i länet i så stor utsträckning som är möjlig.
- Att övrig upphandling riktar in sig till producenter i närområdet inom Sverige. De varor som finns i Sverige ska upphandlas här.
- Att säkerställa att vi upphandlar svenska animaliska produkter till våra verksamheter.

Sverigedemokraterna ser det som en självklarhet att alla måltider som serveras i regionens regi ska följa svenska miljö- och djurskyddslag, vara antibiotikafria och i största möjligaste mån också lokalproducerade. Att gynna våra lokala leverantörer av kött, ägg, mjölk, grönsaker och övriga produkter som används inom regionens verksamheter borde vara en självklarhet. Av de produkter som inte produceras i vår region, ska bara svenska köttprodukter köpas in. Då följer vi svenska miljö- och djurskyddsregler, håller nere antibiotikaanvändandet och dessutom gynnas både länets och svenska företag och Sveriges självförsörjningsgrad höjs. Detta är ännu viktigare idag när vi ser effekterna av den destruktiva politik som förts, där energi- och bränslepriserna skenar och drabbar alla invånare hårt, inte minst lantbrukarna. Kostnaderna för bland annat el, diesel, foder och gödsel har ökat kraftigt.

Självförsörjningsgraden i Sverige ligger på skrämmande låga 50 % och där vi som region kan påverka, bör vi göra det för att inte förvärra situationen nationellt.

Fler borde vara rejält oroade över hur situationen ser ut. Regionen är via sin upphandling och sina inköp av livsmedel en relativt stor kund på marknaden. Med politiska viljeriktningar och tydliga målsättningar kan vi både påverka utbudet och förutsättningar för producenter inom länet och i närområdet. Detta innebär att vi har möjlighet att, i inte helt obetydlig utsträckning, påverka de lokala livsmedelsproducenternas förutsättningar genom de krav vi ställer i våra upphandlingar.

Antibiotikaresistens är enligt WHO vår tids största hot. Hela världen är uppbyggd runt antibiotikan. Blir den obrukbar står vi inför stora problem världen över där många kommer att dö av sjukdomar som vi i de flesta fall överlever idag. Antibiotika är även en förutsättning bland annat när man genomför transplantationer, proteskirurgi, vid prematur vård och intensivvård.

Även flyktingar och migranter i behov av slutenvård i nära anslutning till ankomst bör man ha observans på för att upptäcka resistenta bakterier på ett så tidigt stadium som möjligt. Vi ska ha en regelbunden undersökning av känsliga verksamheter och målet för att hygienreglerna inom sjukvården följs ska vara 100 procent. Att självförsörjningsgraden nationellt på framför allt kött och mjölk ligger på omkring 50 procent och sjunker är ytterst alarmerande ur många perspektiv: miljömässiga, ekonomiska, djurskydds- och inte minst ur ett krisberedskapsperspektiv.

13.2 Ekologiskt

I den förra Regeringens livsmedelsstrategi för Sverige satte man ett inriktningsmål att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen skulle utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030. Inriktningen och ambitionen är att Livsmedelsstrategin 2.0 ska göra avtryck i hela livsmedelskedjan och den ska vara klar hösten 2024. Regeringen har helt tagit bort de gamla målen om ekologiskt och det övergripande målet nu är en konkurrenskraftig livsmedelskedja, där den totala livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet.

Den ska skapa förutsättningar för aktörer i kedjan att stärka sin konkurrenskraft, främja svenskproducerade varor, öka den totala livsmedelsproduktionen och den ska minska vår sårbarhet vid eventuella kriser. Ur miljösynpunkt och med syfte att gynna lokala näringsidkare, vill Sverigedemokraterna ändra regionens fokus från den gamla, just nu gällande strategin kopplat till ekologiskt, till att i stället inrikta sig på lokalproducerade livsmedel.

Regeringen har även gett uppdrag till bland annat Jordbruksverket att skapa förutsättningar för att kunna använda vildsvinskött i mycket större utsträckning än idag. Uppdragen ska bidra till att uppfylla livsmedelsstrategins övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion som är hållbar och konkurrenskraftig. Sverigedemokraterna ser en stor potential i att regionen framåt har möjlighet att köpa in vildsvinskött till verksamheterna. Det gynnar både befolkningen, de lokala företagen och hållbarheten i länet.

I enlighet med EU:s frihandelsavtal kan vi dock inte uteslutande handla från svenska producenter, därför ställer vi kravet att svenska regelverk ska uppfyllas och motsvarande nivå av svensk djurskyddslagstiftning måste upprätthållas av producenten vid inköp och upphandling av animaliska livsmedel. Vegetabiliska livsmedel ska i första hand köpas in från lokala producenter och i andra hand från vårt närområde. Samt att man i upphandlingarna trycker mer på låga utsläpp för transporter då detta gynnar mer lokal- och närproducerade varor.

- **Sverige ska ha en levande landsbygd.**
- **Ökad andel lokal- och närproducerade varor i våra verksamheter**
- **Animaliska livsmedel ska endast köpas in från producenter som uppfyller kraven enligt svenska regelverk och i motsvarande nivå med svensk djurskyddslagstiftning.**
- **Följa utredningen gällande vildsvinspaketet för att se vilka möjligheter regionen har i frågan**
- **Höj regionens och självförsörjningsgrad.**

14. Folktandvårdsnämnden

Uppdrag till Folktandvårdsnämnden:

- Utred möjligheten att tillfälligt ändra i prioriteringsordningen för att få in fler betalande patienter och därmed hjälpa upp den svåra ekonomiska situationen.
- Utred om det är mer ekonomiskt hållbart och arbetsmässigt gynnsamt att inom Örebro tätort ha en större tandvårdsklinik istället för många små och vad konsekvenserna skulle bli om det genomförs
- Stärka fokus på att uppnå en större produktionseffektivitet i verksamheterna

Sverigedemokraterna ser tandvården som en del av välfärden och ingen svensk medborgare ska behöva avstå från tandvård på grund av ekonomiska skäl. Sverigedemokraternas ingång i frågan är att kostnaden för att gå till tandläkaren bör vara samma som att gå till doktorn. Det är orimligt att tänderna, som tillhör kroppen, inte redan ingår i den allmänna vården. Men innan denna reform kan införas på nationell nivå, kvarstår att försöka jobba för att kostnaderna ska gå ihop i nämnden.

Att folktandvårdsnämnden går med underskott beror till stor del på att de vuxna betalande patienterna inte får tider inom folktandvården i tillräckligt stor utsträckning. Vi föreslår att man tittar på vad man kan skruva på i listan för prioriteringsordningen, så att man under en tid kan få in mer ekonomiska medel för att stävja underskotten.

Från och med 2025 vill regeringen sänka gränsen för fri tandvård till 19 år, för att tandvården mer ska ges efter behov och prioritera dem med sämre munhälsa. Vi vill redan nu effektivisera och förbättra Folktandvården genom att uppdatera prioriteringslistan.

Idag nås inte heller de uppsatta produktionsmålen i verksamheterna och mer åtgärder krävs för att målen ska uppnås. Tandläkare från Örebro reser ut i länet för att arbeta på andra kliniker. De reser på arbetstid och hinner därmed med färre patienter under dessa dagar. Sex tandläkartjänster per år går bort i dessa resor. Detta är inte rimligt då vi saknar tandläkare i våra verksamheter. Mer fokus måste läggas på att minimera tappad tandläkartid.

- **Utreda möjligheten till att tillfälligt ändra i prioriteringsordningen för att motverka underskottet i finanserna.**
- **Åldersgruppen 20–23 år ska prioriteras på samma nivå som personer från 24 år och äldre i Folktandvårdens prioriteringslista.**
- **Utreda effekterna av en större tandvårdsklinik inom Örebro tätort istället för många små.**
- **De uppsatta produktionsmålen ska uppnås.**

15. Kulturnämnden

Uppdrag till Kulturnämnden:

- Att Region Örebro län utreder möjligheterna till digital spridning av kulturutbudet som ägs eller är delägt av Region Örebro län, exempelvis Örebro teater, Länsmusiken/Svenska Kammarorkestern med flera.
- Att Region Örebro län söker aktivt samarbete med länets kommuner för att öka delaktigheten och utbudet av digital kultur i Örebro län.

Kulturen berör oss genom att påverka våra känslor och sinnen, den ger oss kunskap, utbildar, utvecklar och fogar oss samman. Dessutom har kulturen stor betydelse för att belysa och förmedla vårt kulturarv. Vår viktiga kulturhistoria återfinns exempelvis i slöjd, hembygdsgårdar, museer, konst, musik och litteratur. Detta är värden som måste bevaras såväl för nuet som för framtiden. Samtidigt står Region Örebro län inför stora kostnadsökningar. Vi har tuffa tider framför oss med hög inflation och stigande räntor innebärande att alla kostnader behöver ses över. Våra skattemedel skall alltid användas för medborgarnas bästa.

Sverigedemokraternas inriktning är att det är regionens kärnverksamheter som skall prioriteras. Vården måste ges fortsatta möjligheter att kunna erbjuda en patientsäker och kvalitativ vård till regionens alla medborgare. Denna inriktning måste vägas mot alla övriga regionens verksamheter. Kultur- och fritidsnämnden har den viktiga uppgiften att möjliggöra en bred och kulturell verksamhet för länets alla invånare. Denna viktiga del av regionens verksamhet skall främst säkras via regionalt ägda verksamheter och samarbetsavtal med kulturintressen av särskilt stort intresse.

Vi vill prioritera och stimulera regionalt ägda och delägda verksamheter som Örebro Länsteater, Martin Mutter, Länsmuseum, Länsmusiken och länets folkbibliotek. Biblioteken är särskilt viktiga med brett utbud, hög profession och tillgängliga för de allra flesta länsbor. Verksamhetsplanerna är centralt styrda av Region Örebro län. Härigenom ges ansvaret till Kultur- och fritidsnämnden för att fördela den ram som vi här fördelar.

Samtidigt behöver kultur och kulturarv gynnas. Därför bör regionen se över möjligheter inom den finansiella ramen vi föreslår, att gynna kultur och kulturarv på nya sätt. Inte minst viktigt är att samverka med näringslivet och andra verksamheter utanför den regionala, och verka för att knyta dessa till de satsningar som man avgör bör genomföras.

Folkligt förankrad kultur och kultur som många invånare på olika platser runt om i länet kan ta del av är viktigt. Det ligger i samhällets intresse, och är även en demokratifråga, att människor på landsbygden och i mindre orter kan ta del av och utöva olika kulturformer, för ökat välmående och känsla av sammanhang. Kultur och en meningsfull fritid är starkt kopplad till hälsa och välmående.

En högre grad av självfinansiering bör eftersträvas och nya sätt till finansiering undersökas, såsom samverkansprojekt och sponsring. EU:s strukturfonder, som Kreativa Europa, kan användas i större utsträckning. Myndigheten för kulturanalys, som redovisar kulturprojekt inom EU:s struktur- och investeringsfonder 2022, visar att av 226 svenska projekt genomfördes bara ett i Örebro län. Här finns stora utvecklingsmöjligheter där våra kulturella näringar kan ta vara på EU:s strukturfonder. Så länge resurser går till Sveriges EU-medlemskap ska pengar sökas tillbaka för att komma svensk kultur till godo.

15.1 Inga bidrag till politiska ungdomsförbund

År 2024 betalas det ut 13 580 100 kronor i partistöd till de invalda partierna i regionfullmäktige. Förutom det, betalas det minst 400 000 kronor till partiernas ungdomsförbund. Med tanke på den redan höga summa pengar som partierna får ut i partistöd, anser vi inte att det är försvarbart att de politiska ungdomsförbunden får plocka ut extra pengar via bidrag.

Partierna har med sina resurser råd att bedriva ungdomsverksamhet om man så önskar och de politiska ungdomsförbunden får helt enkelt bekostas helt via partistödet. Med detta sparar vi in drygt 400 000 kronor eftersom vi avvecklar hela den budgetposten.

- **Politiska ungdomsförbund kopplade till partier som erhåller partistöd från Region Örebro län ska inte ha rätt till föreningsbidrag.**

15.2 Gör kulturen tillgänglig för fler

Den snabba digitala utvecklingen öppnar för möjligheter som inte funnits tidigare. Det går att tillgängliggöra upplevelser och evenemang på ett helt annat sätt och till en mycket större publik än förut. Kommunbiograferna, som ofta i sig själva är en del av vårt kulturarv, hotas många gånger av nedläggning. Genom att tänka större och vidare kan man sprida länets kulturaktiviteter och nå ut till en bredare publik och samtidigt utöka användandet av de biografer som finns ute i länet.

Som ett exempel har vi de livesändningar av opera som görs i Kumla och även i Askersund. Man kan se över möjligheterna att sända de teaterföreställningar som går på Örebro teater och de konserter med Svenska Kammarorkestern som är på Örebro konserthus, live eller i efterhand. Dessa konserter filmades under pandemin, så vi vet att det fungerar. Kanske finns det ännu fler kulturyttringar inom regionen som streaming skulle kunna fungera för.

Det borde även utredas om biljetter för digital sändning kan införa så att man kan titta hemma på sin TV eller sända på exempelvis sjukhus, äldreboenden, skolor eller liknande, där det saknas möjlighet att ta sig till teatrar eller biografer.

Sådana här digitala lösningar skulle inte bara gynna invånarna ute i kommunerna, landsbygdsborna och de som har svårt att ta sig någonstans, det skulle även sprida länets kultur till många fler och man skulle i och med det öka intäkterna och därmed självfinansieringen inom den offentligt finansierade kulturen.

- **Utred möjligheterna till digital spridning av kulturutbudet som ägs eller är delägt av Region Örebro län, exempelvis Örebro teater, Länsmusiken/Svenska Kammarorkestern med flera.**
- **Sök aktivt samarbete med länets kommuner för att öka delaktigheten och utbudet av digital kultur i Örebro län.**

15.3 Ändra enprocentregeln vid investeringar

Region Örebro län tillämpar enprocentregeln på sina egna fastigheter. Det innebär att en procent av byggkostnaderna vid ny, om och tillbyggnationer över 5 miljoner kronor, går till byggnadsanknuten konst. Med en sådan regel kan det bli så att konst konsumeras utifrån summan man har istället för att titta på vad man har för behov.

Region Örebro län har 18 000 konstverk i sin konstsamling. Dessa kan användas i nybyggnationer och även alternera mellan olika verksamheter så att man förnyar och förändrar landskapet i regionens lokalteter genom återbruk, så att både ekonomi och miljö gynnas.

Trots det fortsätter Region Örebro län att finansiera ny konst, inte minst genom att avsätta pengar i samband med nybyggnation. Region Örebro län befinner sig just nu i ett mycket besvärligt ekonomiskt läge. I ekonomiskt svåra tider blir det än mer viktigt att Region Örebro län prioriterar sitt kärnuppdrag, att ge länets invånare en trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård. Därför är det rimligt att Region Örebro län i första hand använder sig av den befintliga konstsamling som redan finns då konstnärlig utsmyckning behövs. Således bör nya inköp av konst pausas till dess att Region Örebro län har en ekonomi i balans.

Nu ska konstverken säljas på auktion och pengarna ska gå till Nyckelfonden. Forskning i all ära, men i den ekonomiska situation Region Örebro län befinner sig i, menar Sverigedemokraterna att pengarna ska gå tillbaka in i verksamheten. Man borde också införa ett köpstopp för konst så länge som situationen ser ut som den gör.

Mycket kan även göras byggnadstekniskt där man bygger estetiskt tilltalande byggnader i stället för alltför trista byggnadsverk som börjar bli allt vanligare. Med det ekonomiska läge som regionen befinner sig i ändrar vi denna regel.

- **Minska onödiga utgifter.**
- **Konstutsmyckning i offentliga lokaler ska i första hand göras med sådan konst som regionen redan har i sin ägo.**
- **Mot bakgrund av regionens ansträngda ekonomiska läge ska nyinköp av konst pausas tills Region Örebro läns ekonomi är i balans.**
- **När regionens ekonomi är i balans avsätts maximalt 0,25% av byggkostnader till konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer.**

15.4 Skydda och bevara länets kulturarv

Omvärldsläget är idag sådant att större insatser behövs när det gäller att öka skyddet för föremålssamlingar, samt kulturhistoriska anläggningar och byggnader. I ett ökat skydd bör ingå åtgärder mot stöld, förstörelse, säkring när det gäller risker för brand, vattenskador på grund av översvämning med mera.

Skydd bör gälla alla de lokaler, föremålssamlingar, kulturmiljöer och anläggningar som Örebro länsmuseum ansvarar för. Läns museet bör även ges möjligheter att stötta andra sammanslutningar som äger och förvaltar kulturhistorisk egendom eller ansvar för sådan, när det gäller skydd från katastrofer och förstörelse. Läns museet bör även ges ännu större möjlighet än idag att stötta andra instanser såsom hembygdsföreningar eller privata ägare när det gäller kunskapsförmedling, vård och bevarande. Vårt lokala kulturarv är ovärderligt och ska bevaras, skötas om och skyddas.

- **Möjliggör för läns museet att öka skyddet av föremålssamlingar, kulturhistoriska miljöer, anläggningar och byggnader inom museets ansvarsområde samt möjliggör att museet bistår andra aktörer när det gäller hur skyddet av deras kulturhistoriska egendom eller ansvar.**
- **Möjliggör för läns museet att ytterligare bistå andra kulturarvsbärare med kunskap om vård, bevarande och kunskapsförmedling.**

15.5 Inriktning och tillgänglighet

Vi menar att det är viktigt med lokal förankring, att lyfta historia och kulturarv, att ta fasta på det som kan vara intressant för länet i stort, det som är typiskt i länet, det som kan vara intressant för många människor i just vårt län samt landsbygdsperspektivet. Samhällets institutioner såsom museer och läns museet, bidragsgivande från kommuner och från region Örebro län, bibliotek och andra samhälleliga verksamheter bör i hög grad främja lärande, information och pedagogik, att människor ska få möjlighet att lära sig saker genom kulturen och om vår historia och vårt kulturarv. Centralt viktigt för att främja kultur är svenska språket, att gynna läsande och skrivande där folkbiblioteken har en viktig roll.

Betydligt mer bör göras för att generellt lyfta upp kulturarvet inom kulturområdet och kulturella satsningar. Folkligt förankrad kultur och kultur som många invånare på olika platser runt om i länet, på landsbygden, kan ta del av, är också av vikt. Detta kan främjas genom mer av samverkan och att söka nya finansieringsformer och sätt att förmedla kultur på. Friluftsliv och rekreation är många intresserade av och har beröring med naturvård och kulturmiljöfrågor, utveckling av detta bör ske i samverkan mellan berörda.

Museiverksamheten är viktig och ska grunda sig på fakta, vetenskaplig grund och evidensbaserad kunskapsförmedling samt ge utrymme för lärande. Svensk kultur och det lokala kulturarvet ska ges fokus. Museet bör i högre grad förmedla länets historia, visa värdet av våra kulturmiljöer och visa föremål ur samlingarna.

Föreningsverksamhet är positivt inom kulturen. För detta är det viktigt att få till ett tydligt kravställande system för kontroller, så att endast föreningar som har verksamhet enligt demokratiprinciper och svenska regler ges bidrag. Ickedemokratisk verksamhet ska inte ges bidrag, vi anser inte heller att föreningar som har verksamhet endast för olika etniska kulturer ska ges bidrag. Föreningar som får bidrag ska rapportera noggrant om verksamheten och regionen ska kontrollera vad bidragen i praktiken går till.

Vi tror att barn och unga i betydligt högre grad bör ges tillgång till kunskap och att få testa olika saker inom de kulturella områden, inte minst när det gäller kulturarvet och att få möta pensionärer och olika sakkunniga kulturverksamheter. Detta ligger i hög grad på kommunerna att se till att man i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor exempelvis bjuder in sådana och besöker historiska platser. Region Örebro län kan också med fördel satsa särskilt på målgruppen barn och unga och samverka med kommunens skolverksamhet inom kulturella satsningar.

16. Gemensam nämnd för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice

16.1 Språktolk bekostas av den enskilde när denne haft sin hemvist i landet i tre år

En förutsättning för att kunna bli en del av majoritetssamhället är att man talar och förstår det svenska språket. Under den första tiden i ett nytt land är det förståeligt att man behöver tolk för att kommunicera med det landets myndigheter och vi ser därför att regionen subventionerar tolkavgifterna inom sina verksamheter för de som haft sin hemvist i landet kortare än tre år. Det är dock orimligt att en fullt frisk person som bott i Sverige under lång tid ska behöva tolkhjälp och att denna ska bekostas av det allmänna. Har man för avsikt att bo här permanent ska man ovillkorligen lära sig svenska eller själv bekosta sitt kvarvarande behov av språktolk genom avgifter.

Särskilda undantag ska göras för de nationella minoritetsspråken. Avgiften ska dock kunna efterskänkas i de fall patienten på grund av ålder, funktionsnedsättning eller andra medicinska skäl saknar förmåga att lära sig det svenska språket eller har tappat sina språkkunskaper. Regionen ska avgiftsfritt tillhandahålla teckentolk, dock ska den enskilde själv bekosta tolkavgiften vid uteblivet besök som inte avbokats i tid.

- **Öka incitamenten för invandrare att lära sig det svenska språket och bli en del av det svenska samhället.**
- **Efter tre års hemvist i landet bekostas tolken av den enskilde.**
- **Vid vårdbesök med bokad tolkhjälp där personen uteblivit utan att avboka tiden, ska tolkavgiften bekostas av den enskilde även om denne haft sin hemvist i landet kortare än tre år.**
- **Vid vårdbesök där teckentolk behövs och där man uteblivit utan att avboka tiden, ska teckentolksavgiften bekostas av den enskilde.**

17. Regionfullmäktige föreslås besluta:

- Att anta Sverigedemokraternas förslag till budget 2025 för Region Örebro län.
- Att skattesatsen fastställs till 12,30 kronor för år 2025.
- Att planeringsreserven omfattar 10 miljoner kronor för år 2025.
- Att fastställa investeringsramar till 602 000 000 kronor år 2025, till 602 000 000 kronor år 2026 samt till 602 000 000 kronor år 2027.
- Att uppdra åt Regiondirektören att prioritera investeringar enligt texten angiven modell och återkomma till Regionfullmäktige med förslag för beslut inom de fastställda investeringsramarna.

18. Budgeten i siffror

18.1 Resultaträkning

RESULTAT mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Budgetramar till nämnderna		-11 071		-12 001	-11 944	-12 075
Löne- och prisjustering		-389		32	-132	-483
Kostnadsreduceringar		152		222	222	222
Särskilda prioriteringar		-608		-335	-335	-335
Ramar justerade		-11 917	-12 677	-12 082	-12 188	-12 671
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-50	-10	-10	-10
Regionstyrelsens planeringsreserv, föreg års		0	0	-15	-25	-35
Regionstyrelsens verksamhetskostnad		-241	-293	-177	-175	-170
Kvarvarande obalans 2024				-450	-450	-450
Resultatbuffert				-150	-150	-150
Verksamhetens nettokostnader	-12 382	-12 208	-13 020	-12 884	-12 998	-13 486
Skatteintäkter	8 627	9 333	9 291	9 724	10 106	10 480
Generella statsbidrag och utjämning	3 154	3 327	3 655	3 507	3 539	3 577
Verksamhetens resultat	-601	451	-74	348	647	571
Finansiella intäkter	467	310	468	349	387	420
Finansiella kostnader	-705	-752	-867	-425	-300	-325
Finansnetto	-238	-442	-398	-76	87	95
Årets resultat	-839	10	-473	271	734	666
Balanskravsjusteringar	-70	0	-127	-8	-172	-174
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-909	10	-600	263	562	492
Återställande av balanskravsresultat				263	826	1 318

18.2 Driftbudget per nämnd

	Aktuell ram 2024	Justering år inför 2025	Löne- o pris- uppräknig	Kostnads- reducering med rameffekt	Särskilda prioriteringar	Ramar till nämnderna 2025
DRIFTREDOVISNING, mnkr						
Budgetramar till nämnderna						
Regionfullmäktige	-18,7		0,1			-18,7
Regionstyrelsen				15,2	-20,0	
varav						
- Regionstyrelsen, regionkansliet o uppdrag	-356,8		-1,5	15,2	0,0	-343,1
- Hälsovalsenheten	-2 155,9		-17,2	0,0	-20,0	-2 193,1
- Tandvårdsenheten	-270,3		-1,6	0,0	0,0	-271,9
						0,0
Hälso- och sjukvårdsnämnd	-8 168,7	28,0	70,4	150,0	-265,0	-8 185,3
Folkandvårdsnämnd	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
Service nämnd	1,8		0,0	8,0	0,0	9,8
Kollektivtrafiknämnd	-805,5		-17,3	8,0	-50,0	-864,8
Regional tillväxtnämnd	-146,2		0,8	40,5	0,0	-104,9
Kulturnämnd	-108,4		-2,1	0,4	0,0	-110,1
Gem nämnd för företagsh.o tolk	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
Summa budgetramar till nämnderna	-12 028,7	28,0	31,5	222,1	-335,0	-12 082,1
- Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-127,0					-176,7
- Regionstyrelsens planeringsreserv	-51,8					-25,0
- Kvarvarande obalans 2024						-450,0
- Resultatbuffert						-150,0
Verksamhetens nettokostnader	-12 207,4					-12 883,7
Regionstyrelsens finansförvaltning	12 217,4					13 155,2
Årets resultat	10,0					271,5

18.3 Balansräkning

BALANSRÄKNING (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	35	59	35	35	35	35
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	7 256	6 328	7 299	7 299	7 299	7 299
Maskiner och inventarier	1 252	1 623	1 420	1 420	1 420	1 420
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	191	191	191	191	191	191
Summa anläggningstillgångar	8 733	8 201	8 945	8 945	8 945	8 945
Omsättningstillgångar						
Förråd	125	105	125	125	125	125
Fordringar	1 630	1 200	1 630	1 630	1 630	1 630
Kortfristiga placeringar pensionsmedelsportfölj	5 733	7 024	6 691	7 240	7 827	8 447
Kassa/bank o kortfr placeringar likv portfölj	58	382	-21	-62	39	66
Summa omsättningstillgångar	7 545	8 710	8 424	8 932	9 620	10 267
SUMMA TILLGÅNGAR	16 278	16 911	17 369	17 876	18 564	19 212
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital						
Ingående eget kapital	3 871	3 881	3 032	2 560	2 831	3 566
Årets resultat	-839	10	-473	271	734	666
Summa eget kapital	3 032	3 891	2 560	2 831	3 566	4 232
Avsättningar						
Avsättning för pensioner inkl löneskatt	6 708	7 815	8 081	8 530	8 695	8 888
Summa avsättningar	6 708	7 815	8 081	8 530	8 695	8 888
Skulder						
Långfristiga skulder	2 755	1 631	2 955	2 683	2 411	2 139
Långfristiga skulder avs finansiell leasing	1 009		1 009	1 069	1 129	1 189
Kortfristiga skulder	2 774	3 575	2 764	2 764	2 764	2 764
Summa skulder	6 538	5 205	6 727	6 515	6 303	6 091
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	16 278	16 911	17 369	17 876	18 564	19 212

18.4 Kassaflöde

KASSAFLÖDE	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat	-839	10	-473	271	734	666
Justering för av- och nedskrivningar	549	503	602	602	602	602
Justering för gjorda avsättningar	1 004	1 213	1 374	448	166	193
Justering för övr ej likv.påverkande poster						
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>714</i>	<i>1 726</i>	<i>1 503</i>	<i>1 322</i>	<i>1 502</i>	<i>1 461</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	5	0	0	0	0	0
Ökning/minskning förråd och lager	-9	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-4	0	0	0	0	0
Justering ej likvidpåverkande poster						
Kassaflöde från den löpande verksamheten	705	1 726	1 503	1 322	1 502	1 461
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-10	-3	-19	-3	-3	-3
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-650	-719	-733	-539	-539	-539
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, ext hyresgäst		-10	0	0	0	0
Försäljn/utrangering materiella anläggningstillgångar	28	0	0	0	0	0
Investeringar i finansiella tillgångar (årets placeringar)		-512	-512	-200	-200	-200
Realis avkastning på pensionsmedelsportf, återinvesteras		-310	-319	-341	-215	-246
Justering ej likvidpåverkande poster		0	-127	-8	-172	-174
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-633	-1 554	-1 710	-1 091	-1 129	-1 162
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Amortering långfristiga skulder	-165	-72	-72	-272	-272	-272
Nyupptagna långfristiga skulder	950	209	200	0	0	0
Nyupptagna långfristiga skulder, externa hyresgäster		10	0	0	0	0
Förändring långfristiga fordringar	1	0	0	0	0	0
Omplacering kortfristiga lån till långfristiga lån	84					
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	870	148	128	-272	-272	-272
ÅRETS KASSAFLÖDE (exkl förändr pensionsmedel)	943	320	-79	-41	101	27

18.5 Våra satsningar och besparingar

Besparingar	2025	2026	2027
Regionfullmäktige			
Regionstyrelsen	15 200	15 200	15 200
- varav			
- Regionstyrelsen och regionkansliet	15 200	15 200	15 200
Överlåtande av huvudmannskapet för Örebro flygplats	9 000	9 000	9 000
Effektiviseringar	0	0	0
Minskat partistöd	6 200	6 200	6 200
- Hälsovalsenheten			
- Tandvårdsenheten			
Hälso och sjukvårdsnämnden	150 000	150 000	150 000
Intäkter genom avgifter för tolkuppdrag	15 000	15 000	15 000
Sparkrav administration/effektivisering	135 000	135 000	135 000
Folkthanvårdsnämnden			
Servicenämnden	8 000	8 000	8 000
Avskaffa krav på ekologiska livsmedel	8 000	8 000	8 000
Kollektivtrafiknämnd	8 000	8 000	8 000
Minskad användning av HVO	8 000	8 000	8 000
Regional tillväxtnämnd	40 500	40 500	40 500
Avveckla regionens deltagande i "Central Sweden"	1 200	1 200	1 200
Sparkrav	0	0	0
Fellingsbro folkhögskola	18 000	18 000	18 000
Överlåtande av huvudmannskapet för Kävesta folkhögskola	21 300	21 300	21 300
Kulturnämnd	370	370	370
Sparkrav	0	0	0
Ta bort partistöd ungdomsförbund	370	370	370
Gemensam nämnd för företagshälsovård och tolk			
Summa	222 070	222 070	222 070

Satsningar	2025	2026	2027
Regionfullmäktige			
Regionstyrelsen	-20 000	-20 000	-20 000
- varav			
- Regionstyrelsen och regionkansliet			
- Hälsovalsenheten	-20 000	-20 000	-20 000
Åldrevård	-10 000	-10 000	-10 000
Försäkt primärvård	-10 000	-10 000	-10 000
- Tandvårdsenheten			
Hälso och sjukvårdsnämnden	-265 000	-265 000	-265 000
Lönesatsning för vårdpersonal	-25 000	-25 000	-25 000
Ramförstärkning	-230 000	-230 000	-230 000
Generell vårdförstärkning	-10 000	-10 000	-10 000
Folkthanvårdsnämnden			
Servicenämnden			
Kollektivtrafiknämnd	-50 000	-50 000	-50 000
Ramförstärkning	-30 000	-30 000	-30 000
Tillgänglig kollektivtrafik på landsbygden	-20 000	-20 000	-20 000
Regional tillväxtnämnd			
Kulturnämnd			
Gemensam nämnd för företagshälsovård och tolk			
Summa	-335 000	-335 000	-335 000

Ramjusteringar (summa satsningar och besparingar)	2025	2026	2027
Regionfullmäktige			
Regionstyrelsen	-4 800	-4 800	-4 800
- varav			
- Regionstyrelsen och regionkansliet	15 200	15 200	15 200
- Hälsovalsenheten	-20 000	-20 000	-20 000
- Tandvårdsenheten	0	0	0
Hälso och sjukvårdsnämnden	-115 000	-115 000	-115 000
Folkthanvårdsnämnden			
Servicenämnden	8 000	8 000	8 000
Kollektivtrafiknämnd	-42 000	-42 000	-42 000
Regional tillväxtnämnd	40 500	40 500	40 500
Kulturnämnd	370	370	370
Gem nämnd för företagsh.o tolk			
Summa	-112 930	-112 930	-112 930
Skattesats	12:30	12:30	12:30
Regionstyrelsens planeringsreserv	-10 000	-10 000	-10 000